

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Мэкъуогъум и 19-р — медицинэм илофышлэ и Маф

Адыгэ РеспубликэмкIэ псауныгъэм икъэухъумэн
щылажъэхэу лъытэныгъэ зыфэтшыхэрэр!

Шъуисэнэхъат епхыгъэ мэфэкIым — медицинэм ило-
фышлэ и Мафэ фэшI гуфэбэныгъэ хэлъу тышгуфэгущIо!

Шъо гукIэгъурэ лъытэныгъэрэ зыпылт Iофым — цыфхэм
япсауныгъэрэ ящыIэныгъэрэ якъэухъумэн шыуфэлажъэ. Ме-
дицинэр — Iоф мыпсынIкIэр зэрифэшгуашэм тетэу гъэ-
цэкIэгъэным фэхъазырхэу гукIэгъу зилэхэм, Iэпэлэсныгъэ
ин зыхэлхэм, сымаджэу къяуалIэрэ пэпчъ зерищыкIагъэм
тетэу зыналэ тезыгъэтын зылъэкIыхэрэм япшъэрылт
лъапIэу щыт.

Цыфхэм япсауныгъэ къэухъумэгъэным IэпыIэгъу еты-
гъэныр къэралыгъо хабзэм иорганхэм ялофшIэн илэныкIо
шъхьалэхэм ащыт. Лъэпкъ проектэу «Псауныгъ» зыфи-
Iорэр Адыгэ Республикэм гъэхъагъэ хэлъу зэрэщагъэ-
цэкIэрэм амал къытышт псауныгъэм икъэухъумэн имыль-
ку-техникэ базэ хэпшыкIэу гъэкIэжыгъэнымкIэ, узхэр хэ-
мыужыныхъэхэу кыххэгъэщыгъэнхэмкIэ, Iэзаплэхэм джырэ
уахътэм диштэрэ технологиехэр ащыгъэфедэгъэнхэмкIэ,
медицинэм илофышлэхэм лэжъапкIэ зэраратырэ шыкIэр
нахьышIоу гъэпсыгъэнымкIэ.

Мы илэсым къыщегъэжагъэу цыфхэм япсауныгъэ
икъэухъумэн уахътэм нахъ диштэу зэхэщэгъэным епхыгъэ
программэу «ЩыIэныгъэм изытет. Псауныгъэр» зыфиIорэм
игъэцэкIэн аублэшт. КъэкIорэ илэс блэгъытIум сомэ мил-
лиард а отраслэм ихэзоныгъэ пIуагъэхъашт, цыфхэм
яфIо-фашIэхэр зэрафагъэцэкIэхэрэр ыкIи медицинэм
ылэныкIокIэ лажъэхэрэм IофшIэнымкIэ амалэу ялэхэр ащ
нахьышIу ышIыштыт.

Врачхэр, медицинэ сестрахэр, фельдшерхэр, фармацевт-
хэр ащ фэдэ Iофтхъабзэм иджуапэу Iофэу зыфэгъэзагъэ-
хэм джыри нахъ зэреугъуштытэм тыхыгъэ телъ.

ЗэкIэмы тышгуфэлъаIо шъо шыушъхъэки, шыуигупсэ-
хэмкIи псауныгъэ пытэ шыуилэнэу, шыунасыпышIоу илэ-
сыбэ къэжъугъэшIэнэу, ублэплэшIу псэуми гъэхъагъэхэр
ащышъушIынхэу!

*Адыгэ Республикэм и Лышхъэ ипшъэрылхэр
зыгъэцэкIэу КЪУМППЫI Мурат*

*Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и
Тхьаматэу Федор ФЕДОРКО*

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Адыгэ Республикэм исхэм япсауныгъэ икъэухъумэн
ялахышхо зэрэхашыхэрэм, илэсыбэ хъугъэу гуеты-
ныгъэ фыриIэу Iоф зэрашIэрэм афэшI Адыгэ Республи-
кэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхыль
афагъэшъошагъэ:

— **Кушъу Риммэ Хьаджмустафэ ыпхъум**, муницип-
пальнэ учреждениеу «Адыгэкъалэ игупчэ сымэджэщэу
К. М. Батмэным ыцIэкIэ щытым» иучасткэ врач-педи-
атр;

— **Пэко Рэмэзан Кирушэ ыкъом**, псауныгъэм
икъэухъумэнкIэ къэралыгъо учреждениеу «Адыгэ респуб-
ликэ IэлэцIыкIу клиникэ сымэджэщым» иврач шъхьалэ.

Псауныгъэм икъэухъумэн фэгъэзэгъэ лэныкIом илэ-
сыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фыриIэу зэрэщылажъэрэм,
илофшIэн гъэхъагъэхэр зэрэщишыгъэхэм, сымаджэхэм
ягъэшхэн дэгъоу зэрэзыхишэрэм афэшI Адыгэ Республикэм
и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхыль фагъэ-
шъошагъэ **Перепетайло Галинэ Николай ыпхъум**, пса-
уныгъэм икъэухъумэнкIэ муниципальнэ учреждениеу
«Мыекъопэ къэлэ клиникэ сымэджэщым» ипшъэрыхъапIэ
ипашэ.

Къалэм имедсестра аныхъ дэгъур

Ар шагъэунэфыгъ ме-
дикхэм ямэфэкI ехъулIэу,
мэкъуогъум и 15-м, Мые-
къопэ медицинэ коллед-
жым шыкIогъэ зэнэ-
къокъум. Тикъэлэ шъхьа-
Iэ дэт сымэджэщи 10-м
ямедсестрахэм ялыкIо-
хэр зызэнэкъокъухэм,
апэрэ чIыплэр ыхъыгъ
Адыгэ республикэ кли-
никэ сымэджэщым имед-
сестрау Е. Н. Попель,
ятIонэрэ хъугъэ Адыгэ рес-
публикэ клиникэсэ нар-
кологическэ диспансе-
рым щылэжъэрэ А. А. Зап-
латинар, ящэнэрэ чIы-
плэр фагъэшъошагъ Ады-
гэ республикэ клиникэ
перинатальнэ гупчэм
имедсестрау Н. А. Нихо-
тинам.

Сурэтым итхэр: текIо-
ныгъэ къыдэзыхыгъэ
медсестрахэу (сэмэгумкIэ
къебгъэжъэнышъ): А. Зап-
латинар, Е. Попель ыкIи
Н. Нихотинар.

*Тезыхыгъэр Iэшъынэ Ас-
лъан.*

ЯмэфэкI хагъэунэфыкIыгъ

**Хабзэ зэрэхъугъэу, илэс къэс мэкъуогъум иящэнэ-
р тхъаумафэ медицинэм илофышлэ и Мафэ тикъэра-
лыгъо щыхагъэунэфыкIы. А мэфэкIым фэгъэхыгъагъ
тыгуасэ Мыекъуапэ щыкIогъэ торжественнэ зэхэхьэр.**

Адыгэ Республикэм и Лышхъэ ипшъэрылхэр
хъэ ыцIэкIэ зимэфэкI хэзыгъэ-
унэфыкIырэ псэуми игуапэу
къафэгущIуагъ АР-м и Премьер-
министр игуадзэу Алексей Пет-
русенкэр. Медицинэм илофы-
шлэхэр гугъэм итамыгъэу зэрэ-
щытхэр, профессионализмэгъэ-
шхоу ахэлъым ишIуагъэкIэ цы-
фыбэ къызэрагъээнжырэр, ахэм
сид фэдэрэ лэныкIокIи Iэпы-
Iэгъу уафэхъун, шъхьэклафэ афэп-
шIын зэрэфаер ащ къыIуагъ.

— Къэралыгъом непэ пшъэ-
рылт шъхьалэу илэхэм ащыт
шэпхъэ инхэм адиштэрэ медици-
нэр гъэлсыгъэныр, — къыIуагъ
Алексей Петрусенкэм. — Ар
гъэцэкIагъэ хъуным пае мы
аужырэ илэхэхэм Адыгеим
щызэшIотхыгъэр макIэп: псау-
ныгъэр къэухъумэгъэным иуч-
реждениагъэхэр тэгъэлсых, тисы-
мэджэщхэм яматериальнэ-техни-
ческэ базэ хэхъоныгъэхэр
егъэшыгъэнхэм пае ахэм гъэцэ-

кIэжыныхэр ятэшIыплэх, аужырэ
шапхъэхэм адиштэрэ оборудова-
ниер къафэгъэщыт. Джащ фэдэу
медикхэм ящыIэкIэ-псэукIэ
нахьышIу шыгъэныр, ахэм яфэ-
Iо-фашIэхэр игъом зэшIохы-
гъэнхэр тинэплэгъу идгъэкIы-
хэрэп. Зигугъу къэсшыгъэ лэ-
ныкIохэр шыIэныгъэм шыпхы-
рыщыгъэнхэмкIэ зишIогъэшхо
къакохэрэм ащыщых лэпкъ
проектэу «Псауныгъ» зыфиIо-
рэмрэ федеральнэ ыкIи респуб-
ликэ программэхэмрэ. Адыгеир
пштэмэ, непэ мы системэм хэ-
тэу Iоф зышIэхэрэм япчъагъэ
нэгъырэ мин 12 фэдиз мэхъу нахъ
мышIэми, кадрэхэм альэныкIо-
кIэ Iофыгъуабэ къэуцу. Специ-
алист зэфэшъхъаф 900 фэдизмэ
республикэр ащэкIэ. А гумэкIы-
гъор дэгъэзыжыгъэным пае
джырэ лэхъаным Iофтхъэбзэ
гъэнэфагъэхэр зэхэтэщэх, ахэм
шIуагъэ къатынэу тыщэгугъы.
Ныбджэгъу лъаплэхэр, шыуимэ-

фэкI пае джыри зэ сыгу къыз-
делэу сышъуфэгущIо, псауныгъэ
пытэ шыуилэу, цыфхэр жъугъэ-
разэхэу ыкIи къышъуфэразэхэу
шыуэсэунэу шыуфэсэлэ.

УФ-м и Президентрэ АР-м и
Лышхъэхэрэ яунашхэм адиш-
тэу, медицинэм илофышIэхэу
илэс зэкIэлъыкIохэм гъэхъэ-
гъэшIухэр зышыгъэхэм къа-
фагъэшъошэгъэ къэралыгъо
ыкIи республикэ тын лъаплэхэр
нэужым АР-м и Правительствэ
ипашэ игуадзэ аритыжыгъэх.

Къээрэугъоигъэхэм гушIыIэ
дэхабэ къафIуагъ ыкIи ахэм
ащыщхэм ведомственнэ тынхэр
афигъэшъошагъэх АР-м пса-
уныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ
иминистрэу Нэтхъо Разыет.

Джащ фэдэу Адыгэ Респуб-
ликэм и Къэралыгъо Совет —
Хасэм ищытхъу тхыльхэр зи-
фэшъуашэу альытагъэхэр торже-
ственнэ зэхэхъэм къышыхагъэ-
щыгъэх, ялофшIэнкIэ къалэжы-
гъэхэр аратыжыгъэх.

Мыекъуапэ ихудожественнэ
коллективхэм мэфэкIыр къагъэ-
дэхагъ, медицинэм илофышIэхэм
ахэм концерт къафатыгъ.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

АДЫГЭ РЕСПУБЛИКЭМ ия 20-рэ ИЛЬЭС ИПЭГЪОКИ

Артист цІэрылохэри хэлэжьэщтых

Мэкьюогъум и 19-м Мыекъопэ зыгъэпсэфыпІэ паркым шьолъыр фестиваль-зэнэкъокъоу «Адыгеим ибзэпс жьынчхэр» зыфиорэмрэ «Къэгъэгъэштахьэмрэ» щыклоштых.

къезыгъэлошхэм яфестиваль-зэнэкъокъу изэхэщкІо куп ипашэр Адыгэ Республикэм культурэмкІэ иминистрэу Чемышъо Гъазый. Тиреспубликэ ильэс 20 зэрэхурэм фэгъэхыгъэ зІу-кІэгъум пчынаохэр, ІупэпчынэмкІэ, шыкІэпчынэмкІэ, нэмыкІхэмкІэ лъэпкъ орэдышхохэр къезыгъалохэрр хэлэжьэщтых. Ансамблэхэм яІэп-Іэсэныгъи къагъэлъэгъошт.

КІыргъ Юрэ, Дзыбэ Мыхьамэт, Шорэ Муратэ, Абыдэ Артур, Нэгъой Юрэ, КІыргъ Хьазрэт, фэшъхьафхэми фестивалым тащылукІэнэу тэгутъ.

«Къэгъэгъэштахьэр» я XIII-у Адыгеим щыклошт. ЗэхэщкІо купым итхьаматэу, АР-м иминистрэ игуадзэу ШъэуапцІэкъо

Аминэт тызэрэщигъэгъозагъэу, мэфэкІым хэлэжьэщтых Мыекъуапэ иурам шъхьалэу Краснооктябрьскэм къырыклоштых, къэгъагъэхэр зэнэкъокъум къышагъэлъэгъоштых.

Фестивальхэр гъэшІэгъонэу аухыштых. Концертэу агъэхьа-зырыгъэм Дзыбэ Мыхьамэт, Еутых Вячеслав, Эльдарэ Ай-дэмыр орэдхэр къышалоштых. Лыбзыу Аслъан ипщынэ ыгъэбзэрабзэзэ, лъэпкъ мэкъэм даххэр ыгъэІуштых.

Фестивалыр сыхьатыр 11-м аублэшт. Къэгъагъэхэр зышІогъэшІэгъонхэр, искусствэр зикІасэхэр зэхэщакІомэ къырагъэблагъэх.

САХЫДЭКЪО
Нурбий.

Лъэпкъ музыкальнэ Іэмэ-псымэхэмкІэ орэдышхохэр

ЩЫКІАГЪЭХЭР КЪЫХАГЪЭЩЫХ

Жьоныгуакиэм икІэхым ошхышхоу къешхыгъэм къызыдиххыгъэ Іофыгъохэм ядэгъэзыжын зэрэклорэр, ащкІэ Мыекъопэ районымкІэ чыпІэ зыгъэлорышІэжыным иорганхэм Іофэу ашлагъэр район прокуратурэм ыуплэкІугъ ыкІи щыклагъэхэр къыхигъэщыгъэх.

ГушыІэм пае, Федеральнэ законэу чылопсым епхыгъэ е техногеннэ ошІэ-дэмышІэ Іофхэр къэхьухэмэ, цыфхэр, ахэр зыщыпсэурэ чыпІэхэр къэхьумэгъэнхэм фэгъэхыгъэр ыкІи Урысые ФедерациемкІэ чыпІэ зыгъэлорышІэжыным иорганizationsхэм яІофшІэн ехьылагъэр укьагъэхэ хьугъэ. Ащ фэдэу поселкэу Тульскэм псыр зэрыклорэ системэр хьугъэ-шлагъэм фэмыхьахэр къычІэкІыгъ. Псыр зэрыклорэ трубэхэр, кэнаухэр ауқьэбыхэу зырагъэжыагъэр тхьамы-

клагъор къызэхьур ары ныІэп. А Іофтхьабзэхэр гъэтхэ ошх къешхыгъом ехьулІэу зэрэхьанхэу щытыгъ. Ащ фэдэу, мээ чІэгъыр зэрэшІоим къы-хэкІэу, псыр ащ чІэкІын ыльэ-кІыгъэп. Гьогубгъухэм ары-клорэ кэнаухэм, чыгъ лъапсэ-хэм ыкІи нэмыкІ хэкІыжъхэм апкь къыкІэу псым икІон къа-щызтэлэжагъэ хьугъагъэ.

Ащ фэдагъ муниципальнэ образованиеу «Кировскэ къоджэ псэупІэм» щыхьугъэри.

УплэкІунхэм къызэрагъэлъэгъуагъэмкІэ, нэпкъхэм къа-

дэкІыгъэ псыр псэупІи 3-мэ адэт унэ 14-мэ акІэуагъ, ахэм бэу зэтет зы уни ахэт.

Урысые Федерацием изаконодательствэ къызэрэдилытэу чыпІэ псэупІэхэм япашэхэр зекІуагъэхэп, игъом Іофтхьабзэхэр зэхашагъэхэп, унэу фы-къуагъэхэр псынкІэу ауплэкІугъэхэп, цыфхэр дашынхэу щытмэ зэрагъэшІагъэп.

Прокуратурэм ышІыгъэ уплэкІунхэм ауж муниципальнэ псэупІи 6-мэ япашэхэм пшгъэдэкІыжъ арагъэхьын фаеу алытагъ.

ЯІофшІэн зэфыхьысыжыгъ

Мэкьюогъум и 16-м ООУ-у «Газпром Межрегионгаз Майкоп» зыфиорэмрэ ОАО-у «Адыггазымрэ» япашэу Сергей Колесниченкэм республикэ къэбар лыгъэлэс амалхэм ялыкІохэм зэлукІэгъу адырилагъ. 2011-рэ ильэсым имэзи 5-у пыкІыгъэм Адыгеим ит газ компаниехэм Іофэу ашлагъэр ащ къызэфыхьысыжыгъ.

Сергей Колесниченкэм зэлукІэр къызэлукІыгъэ, жьоныгъокІэ мазэм Адыгеим къы-щыхьугъэ псыкІуным къызы-диххыгъэгъэ гумэкІыгъохэм ягугъу къышІыгъ. Ащ къызэ-риІуагъэмкІэ, псыкІуным ильэхьан республикэ газ къу-лыкІум иІофышІэхэр чанэу зэр-элэжыагъэхэм ишІуагъэкІэ га-зыр зэпыу фэмыхьоу цыфхэм аІэкІэхьагъ. Шыпкъэ, чыпІэ горэхэм газрыкІуапІэхэр ащы-зэпытхыгъагъэхэми, газыр зыгъэфедэхэрэм ар зыпарэкІи зэхашагъэп. Джыдэдэм псыр зэрыхьэгъэгъэ унэхэм арыт газ Іэмэ-псымэхэр ОАО-у «Адыгга-зым» иІофышІэхэм ауплэкІу-х ыкІи ищыклагъэ хьумэ агъэцкІэжыых. Къыхьашт ма-

зэр имыкІыгъэ мыщ фэдэ ІофшІэнхэр аухыштых.

Адыгэ Республикэм шагъэп-сырэ газрыкІуапІэхэм непэрэ мафэмкІэ язытет къытегуш-Іэз С. Колесниченкэм къызэ-риІотагъэмкІэ, Красногвардей-скэ районым щырагъэжыгъэ газрыкІуапІэу километри 5,5-рэ зикІыхьагъэм ишІын мы ильэ-сым аухышт. А ІофшІэным дакІоу тиреспубликэкІэ Кош-хьэблэ, ТэхьутэмыкЪое, Мые-къопэ, Шэуджэн районхэм арыт псэупІэхэм жьы хьугъэ газры-кІуапІэхэр ащызэблахьух.

— Газэу агъэстыгъэм ыпкІэ тигъэфедакІохэм игъом къызэ-рамытыжырр анахь тызыгъэ-гумэкІырэ Іофыгъохэм ащыщ, — къыІуагъ Сергей Колесни-

ченкэм. — Мэкьюогъум и 1-м ехьулІэу Адыгеим газымкІэ игъэфедакІохэм пстэумкІи чыфэу ателъыр сомэ милли-он 886,9-м нэсыгъ. Ащ щыщэу сомэ миллиони 131-м къехьу-рр районхэм ащыІэ унэ-ком-мунальнэ хьызмэтшІапІэхэм къатыжын фае. ООУ-у «Газ-пром Межрегионгаз Майкоп» зыфиорэм ипашэу къызэриІуа-гъэмкІэ, анахь чыфабэ зы-телъхэр Адыгэкъалэрэ Кош-хьэблэ районымрэ якомму-нальнэ къулыкІухэр арых. Га-зэу агъэстыгъэм тэфэрэ ахь-щэр ахэм игъом къызамыты-жыкІэ, гъэстыныпхэр аІэкІа-гъэхьаштэп.

ЕЛБЭШЭ
Руслан.

Процент 38-р Мыекъуапэ щэпсэу

Къэралыгъо статистикэм ичыпІэ органэу АР-м щылэм (Адыгеястат) къызэритырэмкІэ, цыфхэм якІэтхыкІыжынынэу бэмышІэу Адыгеим щылагъэм мыкощэу псэурэ цыфхэм япчъагъэкІэ УФ-м ирегионхэмкІэ я 74-рэ, Къыблэ федеральнэ шьолъырымкІэ я 5-рэ чыпІэхэр тиреспубликэ зэращылыгъыр къыгъэлъэгъуагъ.

Зэфэхьысыжыхэм нафэ къызэрашІыгъэмкІэ, зы квадратнэ метрэ чыгум нэгъырэ 56,5-рэ щыпсэоу мэхьу, а къэгъэлъэгъонхэмкІэ я 14-рэ чыпІэр УФ-м исубъектхэм азыфа-гу тирегион щыІыгъ. 2010-рэ ильэсым республикэм щып-сэухэрэм япчъагъэ процент 1,5-кІэ нахь макІэ хьугъэ, адрэ ильэсхэм ар нахьыбагъ.

Къэлэдэхэм япчъагъэ процент 51-рэ мэхьу (2002-рэ ильэ-сым ар процент 52,5-рэ хьуштыгъ), къоджэдэхэр — про-цент 49-м (2002-рэ ильэсым — процент 47,5-м) лыкІэхьагъ. Къэлэдэхэр нэгъырэ мин 224,7-рэ, къоджэдэхэр нэгъырэ мин 215,7-рэ мэхьух.

2010-рэ ильэсым щыІэгъэ кІэтхыкІыжыным къызэ-ригъэлъэгъуагъэмкІэ, зэрэ Урысые фэдэу, Адыгеими хьуль-фыгъэу щыпсэухэрэм япчъагъэ нахь бзылфыгъэ нэгъырэ пчъагъэр шынахьыб. Мыекъуапэ пштэмэ, бзылфыгъэ 1200-м хьульфыгъэ 1000 тэфэ.

«Гьогу щынэгъончъэхэр ыкІи зыгъэпсэфыгъо чэфхэр!»

Урысыем и ГИБДД ильэс 75-рэ зэрэхурэм ипэгъокІэу джа цІэр зиІэ зэнэкъокъур АР-м и ГИБДД и ГъэлорышІапІэ мэкьюогъум и 17-м зехищагъ. Мыекъуапэ игурыт еджапІэу N 9-м ар щыкІуагъ. Республикэм зэкІэ ирайонхэм къа-рыкІыгъэ кІэлэеджакІохэр ащ щызэнэкъокъугъэх.

Ылэрэхэм афэмыдэу мыгъэрэ Іофтхьабзэм мэфэкІ нэ-шанэ хэлтыгъ. «Автокълэ цыкІур» гъэкІэрэклагъэу орэд мэкьамэм зэлтыІыгъыгъ. Зэнэкъокъур рамыгъажьэзэ, Ады-геим и МВД иминистрэу Александр Речицкэр ныб-жыкІэхэм къафэгушІуагъ, языгъэпсэфыгъо мафэхэр чэ-фэу агъэкІонхэу, яуашьо къэргъонэу къафэлъэІуагъ.

Едзыгъо зэфэшъхьафэу зэнэкъокъур зтеуытыгъ. Апэ-рэмкІэ, анахь дэгъоу машинэр сурэт зышІырр ауплэкІугъ. ЯтІонэрэмкІэ, медицинэ ІальмэкІым дэлъхэр къыдахы-хи, нахь псынкІэу зэдэзылхьажырр къыхагъэщыгъ, нэ-ужым кушъхьафачъэхэм атесхэу къачыхьэзэ, гьогуры-кІоным ишашъхьэхэр зэрашІэрэм еплъыгъэх. ТекІоныгъэр къыдэзыхыгъэхэр шІухафтын дэгъухэмкІэ къыхагъэщы-гъэх, джэголъэ гъэшІэгъонхэу кІэлэцІыкІухэм агу рихьы-хэрр аратыгъэх.

Хьакурынэхьэблэ еджэпІэ-интернатым къыкІыгъэхэм текІоныгъэ къыдамыхыгъэми, министрэу Александр Ре-чицкэм ыцІэкІэ кушъхьэфчъэ зырыз шІухафтынэу ара-тыгъ.

Къатищэу зэтет торт ІэшІоу шэф остыгъэ 75-рэ зыте-тыгъэр агу рихьэу кІэлэцІыкІухэм ашхыгъ, нэужым шар-хэр ошгъогум дагъэбыбыхьагъ.

ІЭШЪЫНЭ Сусан.

ПАРЛАМЕНТЫМ ИКОМИТЕТХЭМ НЭЙУАСЭ ШЪУАФЭТЭШЫ

Цыфхэм цыхъэ кыфашызэ, зэлугэклагыуиты хьугъэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатэу Игорь Ческидовыр зыхадзырэр. Джащ фэдэу исэнэхьатэгъу депутатхэм цыхъэ фашызэ, ар тлогъогъоу комитет тхьаматэу хадзыгъ. Блэкыгъэ зэлугэклагыуым предприниматель Иофшлэнымрэ туризмэмрэ хэьоныгъэ ягъэшлыгъэнымкIэ комитетым итхьаматэгъ. Джы зипэцэ комитетыр псэолъэшлыным, транспортым, связым ыкIи унэ-коммунальнэ хьызмэтым япхыгъэ Ioфыгъохэр зэшлохыгъэнхэм фэгъэзагъ. Тхьаматэм игъусэхэу комитетым хэтых депутатибл: Александр Колесниковыр, Алексей Корешкинын, Нэтхъо Инвер, Пэнэшъу Батырбий, Шхьэлэхъо Азмэт, Хьабэхъу Юрэ ыкIи ДзэлI Аскэр. ЗэкIэри производствэм иотраслэ зэфэшхьафхэм ацэлажьэх, депутат IoфшлэнымкIэ опытышлу зилэхэри ахэтых. Арышъ, комитетыр зыфэгъээзэгъэ лъэныкьохэм хэшлыкI дэгъу афырял, Ioфыгъохэу къэтэджихэрэр зэшлохыгъэнхэм фытегъэпсыхьагъэх. ЗыцIэ кьетлогъэ комитетым иIoфшлэн зэрэзэхэцагъэм кытедгъэгушылэ тшлоигъоу Игорь Ческидовым упчIэ заулэкIэ зыфэгъэзагъ.

ИофшлэнкIэ лъэныкьуабэмэ алъэлэсых

Район пэпчъ ныбжьыкIэ псэупIэ цыгъэпсыгъэнэу ара?

— СисэнэхьатэгъухэмкIэ тызедегупшысэзэ зэрэдгъэунэфыгъэмкIэ, зычIэсыштхэ унэхэр зыщыбгъэпсышт чIыплэхэр кызыщыбгъотынхэ плъэкIыштхэм ащыщых Мыекъопэ, Джэджэ, Тэхьутэмькыое районхэр. Гушы-Иэм пае, Тэхьутэмькыое районым щыпсэурэр унэ щышIынэу Мыекъопэ районым къэкIонэу фэмыен ылъэкIышт. Джащ фэд нэмыкI район горэм щыпсэурэмкIи зэрэщытыр. Арышъ, зы районым щыпсэурэ унэгъо ныбжьыкIэхэм апае зы чIыплэ кызыщыгъэу, зэкIэми ащ хаплэхэр бэджэндэу ащаратхэм, мы кыныгъом исзшохын нахь псын-кIэ хьун ылъэкIыштхэу кысышIошIы. Мыр Ioф кызырэкIоу щытэп. Ащ пае зэкIэ Парламентым идепутат корпус ащ кыыхэлэжьэн фаеу сеплгы.

— ЫпшэкIэ кызыщыпIагъэхэм кызырэтцагъэхьагъэмкIэ, энергезехьэхэр кIауогъагъэу гъэфедэгъэнхэм ехы-лэгъэ законопроектыр гъэхьазыргъэным Ioф дэшьошIэ. ТиреспубликэкIэ ар зигъо дэдэ Ioфыгъоу зэрэщытыр сыда кызыушыхьатыр?

— Тиреспубликэ изакъоп, зэрэпсаоу тыхэгъагъу ар зигъо дэдэ Ioфыгъошхоу щыт. Сыда Iомэ энергезехьэхэм аясэ ре-нэу дэклае. Ащ лъапсэ фэхьу кыбгъэкъужьын умылэкIышт энергие къэкIауапIэхэр тыдэкIи зэрэцагъэфедэхэрэр. Ары сыд-рэ лъэныкьокIи энергие кIуачIэхэр кIауогъагъэу гъэфедэгъэнхэр хэгъэгум пшъырылэу зы-кIышлагъэнэфагъэр. Мыщ дэ-жым кызыщылогъэн фае ащ те-тэу гъэпсыгъэ зыхьукIэ, комму-нальнэ фэло-фашIэхэм аясэхэм кьазэрэщыкIэхьатыр. Зэхэшъу-хыгъэ электрическэ остыгъэхэ-ри кьезьэгъэкIэ остыгъэхэмкIэ зэблэхьугъэнхэ фаеу пшъырылэ кызырэгъэуцурэр. Ащи иза-къоп. Квартирабэу зэхэт унэхэр хэушхьафкIыгъэу кьэзыгъэ-фэбэрэ котельнэ цыкIлхэр зы-цагъэфедэхэрэри щылэх. Нафэ

кызырэхьугъэмкIэ, ащ фэдэ ко-тельнэхэм яшIагъэкIэ унэр кы-зэрагъэфабэрэм ыкIи псы сты-рым апае атырэ уасэхэр фэди-тIу-щыкIэ нахь макIэ хьугъэх. А шIыкIэр гъэфедэгъэным соци-альнэ мэхьанэшхо иI. Арышъ, технологиие пэрытым ыкIи джырэ уахьтэм атегъэпсыкIыгъэ ко-тельнэхэр гъэуцугъэнхэмкIэ И-зын язытырэ организациехэм гурылэкIэ икIу мы Ioфым фы-ряIэным тышгъугъы. КъэпIон хьумэ, бэшлагъэ джы агъэфедэрэ котельнэшхохэм шIогъэ икIу кызырамытырэр пстэуми кы-загурылагъэр. Арышъ, куоу Ioф зыдэшIэгъэн фэе темэу ар сэ-лытэ.

— Къэралыгъо Сове-тым — Хасэм иятфэнэ-рэ зэлугэклагъу Ioфшлэ-нын зыригъэжагъэм кызыублагъэу ащ изэ-хэсыгъохэм шъуикомитет законопроект гори зэрахимылхьагъэм республикэ законопро-ектхэм язэхэгъэуцон куоу Ioф дэшьошIэу ары кызырэтщыгъэхьагъэр. Хьауми, аужырэ илээс зытIум шэны зэрэхьу-гъэу, законхэм зэхьо-кыныгъэхэр афэшIы-гъэнхэр нахь лъэныкьо шхьалэу щыта?

— Парламентым иIoфшлэн шIокI зимылэ пшъырылэу кы-дельтэ ыпэкIэ аштэгъэгъэ за-конхэр федеральнэ законхэм адиштэхэу гъэпсыжыгъэнхэр. ЕтIани, республикэ законхэр федеральнэхэм адиштэхэу зго-рэм пшIымэ хьунэу щытэп, пIэ-лэ гъэнэфагъэм уимыкIэу зэ-хьокIыныгъэхэр афэшIыгъэнхэ фаеу законхэм агъэнафэ. Ар зы лъэныкьу. ЯтIонэрэмкIэ, джы Ioфхэр зэрэгъэпсыгъэхэмкIэ, хэ-бзэхьахьаным ылъэныкьокIэ Федерацием исубъектхэм фиты-ныгъэу ялэхэр нахь макIэ хьу-гъэх пIон плъэкIышт. Ащ пае на-хьыбэмкIэ федеральнэ закон-хэм арыгъуазэхэзэ яIoфшлэн зэ-хашэ. Сэ зэрэслыгъэрэмкIэ, за-кон пчъагъэу Парламентым ыштагъэр арэп IoфшлэнымкIэ осэ шхьалэ зэтыгъэн фаер. За-конхэм ядэгъугъэрэ ахэр зра-гъэцкIэжыхэрэр уплэкIлугъэ-нымрэ ары Ioфшлэным ианахь лъэныкьо шхьалэу лъытэгъэн фаер.

— Ори хэбгъэунэфы-кIыгъ, тэри тыщыгъуаз уплэкIлун Ioфшлэнын Парламентым ипшъ-рылхэм зэращыщыр. Къэралыгъо Советым — Хасэм изэхэсыгъо илээс планэу шаухэсыгъэм уплэкIлун Ioфшлэным епхыгъэ Ioфыгъо горэ шъуикомитет хигъэу-цагъа?

— Гъэтхэ зэхэсыгъохэр, нэ-мыкIэу къэпIон хьумэ, Парла-ментым гъэмэфэ зыгъэпсыгъоу зышIырэ пIалэр къэсыфэкIэ кьэнэжыгъэм кыхиубыгъэу ащ фэдэ Ioфыгъо дгъэнэфагъэп. Отраслэхэу тIoфшлэнкIэ тызэ-пхыгъэхэр кызырэкIохэу щыт-хэп. ЗэкIэ депутатхэр зэдэлүшт-хэ Ioфэу зэхэсыгъом кыхэп-лэхьащытыр бгъэнэфэным пае ар куоу зэхэфыгъэн, мышлагъэу кьэнагъэхэр дэгъоу гъэунэфы-гъэнхэ фае. Ащ пIэлэ шIуклае ищыкIагъ. Арышъ, тапэкIэ ти-Ioфшлэн лъыдгъэкIуатэзэ, зигъоу щыт Ioфхэр гъэнэфэгъэнхэм ты-пыллышт, зерифэшъуашэу ыкIи нахьыбэу шIагъэ кызыраты-штым тетэу ахэр дгъэхьазыры-штых.

СЭХЪУТЭ Нурбий.

— Игорь, узипэцэ ко-митетым ыцIэ кызыери-гъэлъагъорэмкIэ, отрас-лыбэмэ ящылакIэ шъу-лылэсын фаеу щыт. Парламентым блэкIыгъэ изэлугэклагъу IэнатIэу цызепхьэщыгъэм елытыгъэмэ, джы бгъэ-цэкIэрэ пшъырылхэр бэкIэ нахь кьин хьугъэ-хэу кытцэхьу. Тыхэу-кьуа?

— ЫпэкIэ сызипэцэгъэ коми-тетыр предприниматель Ioфш-лэным фэгъээзэгъагъ. Джы ты-налэ зытетын фаехэр нахьыбэ хьугъэхэм, ахэри зэкIэ бизне-сым епхыгъэх ыкIи сисэнэхьат-кIэ сынженерышъ, сIoфшлэн бэкIэ нахь кьин хьугъэу слыгъ-рэп. ЗэхьокIыгъэ закьокIэ слыгъ-тэрэр отраслэхэм нахь куоу Ioф адэшIэгъэн фаеу пшъырылэ кызырэгъэуцурэр ары. Ау хэсы-мыгъэунэфыкIын слъэкIыштэп, гушыIэм пае, непэ ЖКХ-р щы-Iэныгъэм илэныкьо кьинэу ыкIи цыфхэр нахьыбэу зыгъэгумэ-кIыхэрэу зэрэщытыр. ИлээсипшI пчъагъэм зэшIаумыхыгъэ кьы-ныгъохэр зэтеуагъэх, джы а зэ-пстэур пIэлэ кIэкIым дэгъэзы-жыгъэнхэ фаеу хьугъэ. Комму-нальнэ фэло-фашIэхэм аясэ-хэр процентишгъэм нэсу атын-хэ фаеу хабзэм ыгъэнэфагъ. Цыфхэм яунэгъо бюджеткIэ ар кьамыхьылэкIын ылъэкIырэр. Гурылогъаеп ащ тетэу зыкIэхьу-гъэри. Унэ-коммунальнэ хьызмэ-тым иинфраструктурэ жьы хьу-гъэ ыкIи гъэкIэжыгъэн фаеу зэ-рэщытым уасэхэр кыдефых. Шышкэз, мыщ дэжым кышы-логъэн фае УФ-м и Правительст-вэрэ партиеу «Единэ Россием-рэ» квартирабэу зэхэт унэхэр капиталнэу гъэкIэжыгъэнхэм ехьылIэгъэ Ioфыгъоу зэшIаухы-хэрэм цыфхэр зэрагъэразэхэрэр ыкIи ар IэпылэгъушIоу зэрэщы-тыр. Квартирабэу зэхэт унэхэм

ащхьэхэр, унэ кIоцI инженер коммуникациехэр зэблахьух, унэхэм ятеплэхэр бэкIэ нахь дахэ ашIых. Ау унэхэм якIолIэрэ трубэхэр, нэмыкIхэр зэблэмы-хьугъэхэу кьэнэжыых, псыр кьа-кIэчъы, фабэр икьоу алыгъырэр, ащ елытыгъэу цыфхэм фэло-фашIэхэм апае атырэм хэжъо.

— Комитетым хэт депу-татхэу зыцIэ кьепIагъэ-хэр производствэм зэрэ-пылхэр, опытышлу зэ-рялэр, депутат пшъэ-рылхэр ыпэкIэ зыгъэ-цакIэщыгъэхэри зэра-хэтхэр тэшIэ. Ащ елытыгъэу комитетым иIoфшлэн чанэу кыхэ-лажьэхэу кытшIошIы.

— Тэрэзу къэпIагъ. Опы-тышлу зэрялэм имызакъоу, ко-митетыр зыдэлэжьэнэу щыт от-раслэ зэфэшхьафхэм ахэр ахэ-тыхэшъ, сыд фэдэ Ioф къэтэ-джыгъэми, кьин пымылэу ащ епсыгъэн фэе лъэныкьохэр кьа-гъотых, ифэшъошэ Ioфыгъохэр зэрахьэх. Пстэуми гухэлъэу ялэр зы:хэдзакIохэм ящылакIэ-псэукIэ нахьышлу зэрэхьуштым епхыгъэ Ioфыгъохэр зэхьэгъэнхэр, цы-хьэу кытфашIыгъэр кьэгъэ-шыпкэжыгъэныр ары.

— Парламентым джырэ ятфэнэрэ изэлугэклагъу иIoфшлэн зыригъэжа-гъэм кызыублагъэу зэ-хэсыгъуищ шылагъ. Шъуикомитет ахэм за-конопроект горэхэр кьахилхьагъа?

— Кьахилхьагъэп. КьыкIэ-лкъыкIошт зэхэсыгъохэм кьахэт-лхьанхэу щыт законопроект-хэм яхьылIэгъэ ухьазырын Ioфш-лэнын лъытэгъэуагъэ. Ащ пае депутатхэм ямызакъоу, нэмыкI специалистхэр зыхэтхэ купхэр зэхэтцагъэхэу, законопроектхэм ягъэхьазырын епхыгъэ Ioфыгъо-хэр зэшIаухых. Энергезехьэхэр

кIауогъагъэу гъэфедэгъэнхэм фэгъэхьыгъэ закон штэгъэн фаеу щытышъ, ащ изэхэгъэуцон ехы-лэгъэ Ioфхэр ары мы лъэхьаным тыналэ зытедгъэтын фаеу дгъэнэ-фагъэр.

— Хэдзыплэ койхэм сы-дэуштэу депутат Ioфшлэ-нын ащызэхэцагъа? Сыд фэдэ лъэныкьохэр ара хэдзакIохэр нахьы-бэу зыгъэгумэкIыхэрэр, кызырэшъушыгъы-хэрэр?

— Шъори шъошIэ сыдигъо-кIи хэдзакIохэр нахьыбэмкIэ со-циальнэ щылакIэм ехьылIэгъэ кьиныгъохэм зэрагъэгумэкIы-хэрэр. Аужырэ лъэхьаным на-хьыбэмкIэ кызыкIэуцIэхэрэм ащыщ бэмышIэу аштэгъэ феде-ральнэ законыр чIыплэхэм ащы-гъэцкIэжыгъэныр. ЗыфасIо-рэр кьуаджэхэм ащыпсэурэ спе-циалист ныбжьыкIэхэм ыкIи ящэнэрэ сабыир кызыфэхьу-гъэхэм зычIэсыштхэ унэхэр зы-щашIыштхэ хаплэхэр бэджэндэу ятыгъэнхэм ехьылIэгъэ законыр ары. Фитныгъэхэм атегъэпсы-кIыгъэу чIыгухэр зэхушхьаф-кIыгъэхэу хабзэм ыгъэпсы-гъэшъ, псэупIэ пстэуми а гу-хэлъым телытэгъэ чIыгу Iахь-хэр ямыIэнхэ ылъэкIышт. Мэ-кьуогъум и 14-м Парламентым и Тхьаматэ зехищгъэгъэ пла-нернэ зэхэсыгъом комитетхэм ятхьаматэхэу хэлэжагъэхэм кьасIауагъ зыгорэкIэ унэ зышIы зышIоигъохэм арашъыт чIыгу Iахьхэр зимылэхэ псэупIэхэр кьа-хэкIыхэмэ, хэушхьафкIыгъэ ныбжьыкIэ псэупIахэр гъэ-псыгъэнхэр зы хэкIыпIэкIэ лъы-тэгъэн фаеу тикомитет хэтхэм игъо зэралъэгъурэр ыкIи а екIо-лакIэм зэкIэри егупшысэхэ зэ-рэтшIоигъор. А шIыкIэми ишIа-гъэ кьэкIоштхэу кысышIошIы.

— Сыдэуштэу а предло-жениер кыбгурылошта?

ЛЪЭГЪО НЭФ

Пчэдыжъ осэпсыр тыжыын пшл-шлы. Гушлѳу гъэтхэпэ тыгъэм пэ-гъоклы. Ау Вера Павловнар дунэе дахэм дихыхырэп. Гукъэошхоу илэм ипшагъо хэтэу бзылфыгъэр Пантелеевкэ къутыр цыкълум кыдэкълыгъэу гъогу сапэм лъап-цэу хэуцозэ Джаджэ еклѳ. Итеплэкълэ илэс 30 — 35-рэ нахыбэ ептынэп. Ау зэрэсымэджджшхор кыхышчы. Ынэгуй ылгэкъо фыжхъэри пшыгъэх. Пытэу ылыгъ ыуж ит курэжыер. Сабый цы-кълуитлѳ ащ ис, мэгъых. Ахэми анаплэхэр, алэ цыкълухэр пшыгъэх. Я 30-рэ илэсхэр чыламер апихэу маклох. Гъаблэм хэгъ-гур ригъэзыгъ.

Вера Павловнам тыгъуасэ ишхыгъэу-сэ ыгъэтлѳылыгъ. Ылсэ хэкълызэ кыдэ-плѳыгъ: «Пшъашгъэхэр, амал илахэмэ, къуэхуэмэ», — ылуи, ыгу къэуцугъ. Чы-жъэу ышрэнэу амал илэп, хэтэ пакълэм псы-нэ ныкышлѳу цыгтым хадэр рилъхыгъ.

Сыхъатищ фэдиз кълуагъэу ошх лѳжур кьежыагъ.

— Мама, мерзнем! Куда везешь нас? Мы хотим домой! Хотим кушать! — мэ-гъынагъэх сабийхэр.

Джаджэ кызыссым мэлшѳур лѳкыгъэ кьодыгъ. Перроным зы нэгъыри тетѳ-жыгътѳп. Вокзалыр чылэ. Унэ цыкълѳу ащ кыпытыр фадэ, ау ар тхъаматэм икабинет. Вера Павловнам курэжыер ыгъэуцуй, пчъэм теуагъ: «Гукълэгъу хэ-лѳына! — егушпысагъ. — Шыфба?!»

Губжыгъаеу лѳы хэкълотэгъэ шхыэ-упсыгъэр кыплѳыгъ.

— Сыда узыфаер? — ынэхэр наш-хъох, чылэх, хылыгъэу жы кьешэ. «Сы-мадж!» — егушпысагъ Вера Павловнар. Медучилищыр кьалэм кышцихыгъ, ешлэ сымаджэм сурэтэу илэр.

— Мыхэр, — ригълэгъугъ пшъэ-шгъэ цыкълухэу ошхым ыгъэшгъугъэхэу клэзэзуу курэжыем исхэр, — мыхэр маллэх. Яшлэщыр ешлэр.

Лѳы одыр кьэлаби курэжыем ыкълѳс ыбугытыгъ, кабинетым ришагъ.

— Тлѳкых! Мары шаир. Шъоушыгъу сйлэп... Сэ моу сыкължышчт, мэлшѳур кьэсынклэ сыхъатым ехъу уахът сйл. Сы-мэджджшхоу унэм сянэ кысынагъ...

Вера Павловнам сабийхэр диваным ригъэгъолъхыагъэх. Ащыгъэр кьашихыи фызыгъэх. Джаджэм псыр тиз хъугъэ. Замыгкылыгъэр бэллэгъэн фадэ, плэтхъор пчъэкълѳум кьолтыгъ. «Тхъамклэ шы-кур», — егушпысагъ Вера Павловнар. Ащ лѳпытыгъэу кьэштэжыгъ, Тхъэм игугъу пшлыныр шынгъошхоу шытыгъ. Совет кьэралыр тхъэнчэу хэгъогу шы-тыгъ. Ежъ бзылфыгъэр комсомолым хэ-тыгъ. Ау мы сыхъатым ар Тхъэм фэрэ-загъ. Ащ фышхыфыр гугъаплэ илагъэп.

Сабийхэр псыжъуагъэ ешъохи зчъые-хэм Вера Павловнар игъогу тыхъажыгъ: «Зыгорэм ыштэнхэба сабийхэр, цыфы-гъэ зыгорэм кыхыэфэнба».

Къутырым кызыссыжым згъоклыгъэ. Урамхэр нэкълых. Гъаблэр, ошъопшэ лѳ-жур къутыр цыкълум шхъащытыгъэх. Орзэ шынар епшэзэ зэхигъэнагъ. Сабий-хэр ыгу икълхэрэп. Зыгорэм гукълэгъу афи-шлына? Хабзэр сьд, тхъамыкл, пыйбэ ил. Сталиным фатхэрэр бэ, злѳклэм кьыш-ауагъ. Колхозым нахыбэр фаеп, бэлклэ хагъэзыхъэх. Шы закъо злѳхэр «кулак» алошъ, Соловки ашх. «Народым ипыих», алошъ хъапс ашлѳх, аулѳх. Сабийхэр — Ленэ, Маринэ... Ахэр ынэгъу клэтхэу хэ-чъыгъ.

Къызуушым, Азмэт, парторгыр, ыпа-шхыэ исыгъ. Жы кыфѳоштыгъэ.

— Плъыр-стырым уиштагъ, непэ зэ-лѳклэ тилагъ. Райкомым илѳыкълэ клэлэ-цыкълухэм апае шхаплэ кызылѳахынэу кьэбар кыхыгъ, агъэшхэщытх... Тэ цылѳахэ Ленэрэ Маринэрэ?

Вера Павловнар кьэштагъ. «Сшлагъэр гъэшлэгъонэп, тхъамыклагъу, клэлэцыкълу-хэр гъогу кытесынэхи сыкълэкължыгъ. Олѳэгъу джы...»

Азмэт лѳфыр зытетыр кыгурылуагъ. Вера Павловнар гъызэ унэм кичъыгъ. Нэпс чыылэм нэр кыгъаплгъэрэп. Мэзэ-гъошху. Жъуагъомэ ашлэрэпштын цыф-хэм ялѳф зытетыр, хэбзакълэм, насыпым ягъѳухэр зэрэхылыгъэхэр, зэрэшынагъо-хэр. Пшъыгъэу, пагъэу Вера Павловнар Джаджэ кызыссым, перроным кьэрэгъу-лыр пхъанклэу тетыгъ. Мэлшѳур быузэ Москва ылъэныкълэ чъэштыгъэ. Кьэ-рэгъулым кырылуагъ:

— Комиссием шышхэм сабыеу алэклэ-хыагъэхэр зы кълэмынэу тырашыгъэх. Сенэ-гуе, Мыекъуапэ е Ореховскэ клэлэцыкълу-лѳгышым ашагъэкълэ. — Ащ нахъ кы-шлѳжыерэп. Бзылфыгъэм ышхыэ кьэ-

унази, кытефагъ. Чѳф зилѳу блэкълыр нэгъыритлѳр къэуцугъ.

— Е сымадж, е тлѳкълѳу балѳу самогон ешъуагъ, — ылуагъ лѳы тхъоиплэ ныбэ-шъум. Ылжклэ ар тегъэпсыхыгъэу хъазы-рзуу станицэм шыпсэуэхэрэм ашыщэу кычлэкълыгъ — Сергей Филимонов. Кол-хозым икладовой тес.

— Хъау, ешъогъэ лѳф бзылфыгъэм илэп. Сымадж, маллэ пэт.

— Сьд тшлэхэн? — кьэгумэкълыгъ Фи-лимоновыр. — Чэшы. Врач тилэп. — Ыгу кьэкължыгъгъэ граждан заом ыпэ фельд-шер курсыр кызырриухыгъэр.

— Некълэ! Сэ бэлшлагъэу бзылфыгъэ сиунэ исыжып, хъужыымэ синасып...

Джаушгъэу Вера Павловнар Филимо-новым иунэу Джаджэ псыхъо цыкълум инэпкэ дэдэ тетым ифагъ. Сергей Фили-моновыр унэгъо лѳфэмклэ чанэу кычлэ-кълыгъ. Бзылфыгъэр зэхъужыым кышчагъ. Зэлл-зэшъуэу хъугъэх. Вера Павловнари чан. Чмы, чэты. Зэкълэ ил. Дунаир гъаблэм ехы, ежъ Филимоновхэр Джэнэтым исых. Ау цыф хахъэхэрэп. Лѳыр колхозым ма-клэшъ илѳф кьеухы. Кьэкължы, унэгъо

шхыахын, нахъ чыл. Нымрэ тымрэ яшгъу-гъурэ лѳфыгъэхэри кыхыэкълых. Зэгорэм кьэтынэу «Жди меня» зыфилорэм Ленэ заулэрэ тхагъэ. Джэуап шылэп. Илѳэсхэр блэкълыгъэх. Гъаблэри заори ашыгъушэ-жыгъэх. Тхъэм ышлэн янэ тхъамыклэм рыкълуагъэр, шылэжыпштын. Ау етлани гугъэм кьылтлѳушхэрэп. Телевизорми блиммыгъэкълэу ешлѳы, мэгугъэ.

Зэгорэм хэгъэгъу клѳчлэшхоштыгъэ СССР-р шылэжыгътѳп. Нэгъырэ зылѳуш Вискули. Минскэ дэжъ мэзым дэгъоу ше-шъохи зыфэдэ кьэмыхыгъэу кьэралы-шхор зэбгырафыгъ. Джы кьатхы, агъу изи, кьащышлыгъэр нэгъырэ минишгъэ пчъа-гъэмэ афэмышчэу ллагъэхэу. Ленэ еджа-плэм кыылѳкължыгъэу джы шыс: хатэ, унагъо — ышлэн егъоты. Маринэ Джа-джэ кьэкължыгъэу шпэсэп, ари пенси-ем шыл. Уезэгъышчт ящылэкълэ-псэукълэ, агъу икълхэрэп зышыхъухэм янэ.

... Зэгорэм телефоныр къутырым дэт унэм дэхэкълаерэ кышчытеуагъ.

— Москва? Москва олѳи? Гъэшлэгъо-ны плорэр. — Ленэ ащ лѳпытыгъэу Гончар-кэм ежъагъ. Ышыпху фытеуагъ. Мари-

ЦУУКІ Налбий

Нэпс гъушъ

Рассказ

лѳхэм ауж ит. Бзылфыгъэм ыгу хигъэ-кълхэрэп, ау шлагъоуи ынэгъу клѳгъаплгъэ-ррп. «Сэ, сыкълэзэкъ, — елѳ. — Кьэзэкълыр бысым. Бзылфыгъэр унэлут».

Вера Павловнар бэрэ кыхыэкълышты-гъэ гушпысым ыштэу, нэшхъэу. Зэгорэм гъэтхэпэ пчыхъэ клэхэу хъугъэ, Джаджэ псыхъо цыкълум лѳт шѳел чыгым ыкълѳ дэсэу гъэу бзылфыгъэр шысыгъ. Фили-моновыр кьэкължыгъгъэ. Кладовым тлѳкълу-шъокълухэри кычлѳихыгъэх. «Оргъушлѳ бзылфыгъэр!» Кьызырхыажыгъэу унэр шлѳнкѳ. Кълым-сым. Гъэшлэгъоны. Джа-гъэ, зылѳыхыагъ — шылэп. Клэдэулыгъ. Псы нэкълымклэ гъымэкъэ-тхъауэс ма-кълэ кьелѳулы. Ащ лѳпытыгъэу Филимо-новыр нэмысыгъэмэ, бзылфыгъэм рихъу-хыагъэр ыгъэцаклэщыгъ. Лъэныгъэм зы-фигъэхъазырхыгъэу, лъаплѳу, Тхъэм елѳэ-лѳу нэкълым тетѳгъ. Мазэр чыжъэу, чы-жъэу ошъопшэу кьогъум кыкълѳоплѳы, бзылфыгъэу пцланэм кьехъуапсэрэм, кьеплѳырэм фэд, мэгъушѳ, мэкълыгъэ, етлэ-нэ зэпэжыужыэу кьеплѳы.

— Вера! Что задумала?! Что случи-лось? — Сергей Сидоровичер етхъуи кылуытыгъ, ылаплл илѳэу унэм кы-кыбыгыгъ. Пшъашгъэхэр ыгу икълхэрэп. Аришагъэр шыгъушлэрэп. А мафэр, Азмэт, садэу Пантелеевкэм кышчызэ-луахыгъэр.

***

Пшъэштитлѳм — Ленэрэ Маринэрэ арыкълуагъэм укьыкълэмылѳчл. Вокзалым ипащэ кьызэкължыым бзылфыгъэр исы-жыгътѳп. Сабийхэр язакъоу шылых. Мэчъых. Унэр фадэ, нэфын. Тыгъэр шхъаныгъушчъэ кълѳым шэдждэу.

— Мама! — кьэштагъ Маринэ. — Мама!

Джэуап шылэп. Начальникир цыф дэгъоу кычлэкълыгъ. Советым кълуагъ.

— Сьд сшлэщт? Сабийхэр шхэн фаех. Ашыгъэхэр тхъамыклагъу. Сэ амал сйлэп саджэ сшэнхэу.

Совет тхъаматэр джэхэшъо чыылэм тет. Мокълэ макълэ, мыклэ макълэ.

Алэ сабийхэр Мыекъуапэ дэт клэлэ-цыкълу унэм ашагъэх. Илѳэсшч зытешлэм, Ореховскэм агъэкължыгъэх: гъунэгъу рай-оным шыш. Ялахылы кыхыэкължынкѳи хъун. Краснодар щеджагъэх. Зыр — клэлэ-егъадж, адэр — нахыжыер, Маринэ, пшъырыхэкълэ лэз. Янасып кьэси унагъо ихыагъэх. Ленэ якъутыр кьэкължыгъэу шырегъаджэх. Маринэ чыжып, Ермэлэ-хыаблэ дэт ресторанышхом лѳт. Зышы-пхъуитлѳури янэ лгъэхъух. Илѳэс пчъагъэ хъугъэшш ашыгъушлэрэп, янэ кыры-кълуагъэм егъэгъумкълых. Къашлэжыы кур-эжыер, гъэтхэпэ осэпс жыур, началь-никым ымэкъэу шъабэ. Мафи чэши янэ егушпысэх. Мокълэ матхэх, мыклэ матхэх. Илѳэсхэр кълуагъэх, мафэхэр чъагъэх. Етлани Ленэ лѳфым нахъ пылѳ. Зэфдэхэп ныла лѳфыгъэхэри, зыр нахъ гукълэгъушл, нахъ гумах, адэрр нахъ гугъеуемылл, нахъ

нэ сымаджэу шытыгъ. Гончаркэрэ Пан-телеевкэмрэ азыфагу километрэ 20 — 30 илѳ. Лъэсэу уежъагъэмэ, сыхъати 3 — 4-клэ унэсышч.

Янэ псау. Къутырэу кьэгагъэхэр кьы-з-цагъэкълхэрэм бэлшлагъэу кължыгъэхэу илѳыр ежъырэхэу шпэсэу.

Щѳагъэх. Матэм шхыныр из. Сэмэр-кьэуа, янэу илѳэс пчъагъэрэ ымылгъэгъу-гъэр псау. Мары джы ыпашхыэ кьѳу-пошчт. Сьдэу хъун шылуа а сыхъатыр, янэ кышлэжына? Ленэ мэгы, злѳнэжыы. Гъогум хэкълхэрэп шлѳмакл. Илѳ, Хъабэхъу Аскэр, ишхыгъэу сѳушъыи.

— Шыгъэт, узэгъуышчт! Мары ты-кълэсы пэт.

— Сьдэу жъажъэу клѳра машинэр? — елѳ Ленэ.

Гончаркэ къутыр ин. «Букреевым икълэ» ралѳ. Уц лэзэгъухэр кьызыцагъэ-кълхэрэ совхоз. Михаил Букреевыр мыщ бэлшлагъэу ипащ. Ары Филимоновыр зы-шъэжыгъэр. Бэлшлагъэу ахэм ятэхэр зэрэ-шлэштыгъэх. Губгъохэр клэракълэх. Жыыр дэгъу, кьабзэ, лѳшлѳ. Псыр хъои. Мэлшѳ-ку гъогур чылэ клѳцлѳм дэклѳ, Джэнэт. Джащ шпэсэу Вера Павловнар. Ишхыгъэ-гъусэ ыныбжъ джы хэкълѳтагъ. 80-м ехъугъ. Ынэхэр дэих, ылыакъохэр ерагъэу зэблэхы. Кьэпшлэжышчтѳп ар Джаджэ лѳы псаушхоу дэсыгъэр арыми. Ау нахъ гушлѳланэу хъугъэп. Ары паклошъ, нахъ дьджд, нахъ хъэрэм хъугъэ. Шлѳнгъом тегъэфэгъуай, ренэу илэр шлѳмакл. Хъэшхо-хэр илэх. Ичэу лъагъ. Чыгъхэр дахэх. Имылэр — гъунэгъу, ныбджэгъу, Вера Павловнар зылшлэрэ зырымэ, «хъапсым дэс» ало. Псауэз ллагъэ. Зыфит закъор клэмытлѳклѳу жъоныр ары. Хатэр, чыгъ-хэр, гыклэн-лэклэныр.

Пчъэм зыгорэ кьызырэтѳорэр ащ лѳ-пытыгъэу зэхихыгътѳп. Шъуан лыцлагъэр мэкълэшхо пѳылѳкълэу елѳнтхъу. Ылѳклэ чыжъэу шыл. Курэжыер, сабийхэр ыпа-шхыэ итых. Нахыжъ хъу кьэси, нахъ блэгъэу а мафэр кьэкълуатэ. Джыри пчъэм кытео зыгорэ.

— Хэт ар? — Мы унагъор ныбджэгъу кълуаплѳ. Филимоновыр цыф чыл, пхъа-шэ, жъалым, ныбжыи ылѳпэ шхыпэ кьэкълугътѳп. Вера Павловнар пчъэм еклѳлагъ, клэдэулыгъгъ. Ары, гъэнэфагъэу зыгорэ лѳт. — Хэта ар?

— Сэры. Кьылѳх, мам, сэры. Уишгъа-шгъэ, Лен ары. Кьылѳх. Вера Павловнар кьэштагъ, ышлѳш хъугътѳп. Хъау, ар нэ-мыкл нахъ, ежъ исабыеу Джаджэ вокза-лым кытыринэгъагъэр арэп. Хъау, хъау. Тэ шыла а мафэр?! Шылагъа, шымылагъа? Шымылэгъэнклѳи хъун. Ау фэсакъыпэз пчъэр лѳухыгъ. Бзылфыгъэу ныбжыкълэу дахэу фэпагъэр пыт шлѳнкѳи икълѳтагъ.

— Сэры. Сэры. Симэмэ дах. Это я, дочь твоя, Ленка, наконец тебя нашла, нашла, нашла... — Шлѳнкълым лэбэ-лѳабэзэ янэ кылуытыгъ, лаплл ришчклѳи ебэугъ, мэ-гы, гушлѳ нэпсыр ынэгъу кьечъэхы, иджа-нэ егъэшъу.

— Хэта? Не знаю. Не знаю. У меня нет детей, нет дочерей, кто ты? Кто ты? Эта ошибка, ошибка, вы заблудились.

Филимоновыр чыжъэу унэшхом итэу хъурэ-шлэрэм кыкълэдэулыкы, мэгумэкълѳ. Хэта мы ежъ иунэе гупсэф кьызылэзы-шлэрэр?

Вера Павловнар мэкълэзэзы. Зэкълэ кы-гурылуагъ. Зажэштгыгъэу, зыфэллагъэу, гу-уэзуу илагъэр джы ыпашхыэ итыгъ, ау фэежътѳп, лѳым шэшынэ. Зэригъэпшыгъэ гупсэфыгъор зэщэкъо... Бэлшлагъэ, бэ-шлагъэ ар зыхъугъэр...

— Кыхъ, кыхъ. Ау егушпыс, ухэукъо.

— Хъау, хъау, оры. Оры сянэр. Это твои руки, мама. Разве я, дочь твоя, могу путать их с другими руками, сотни тысячи раз мягкими, чем твои натруженные родные руки. Это ты не ожидала. Ты счита-ла, что ты нас потеряла навсегда в тот день. Но нас спасли. Спасла власть, спасли хорошие люди. У нас семьи, у тебя вну-ки, внучки, ты их скоро увидишь.

Вера Павловнам зыкълшлэжыгъгъ. Штѳэм, гууэ-гумэкълым ачыллѳ Филимонов лѳыжъ ябгэр кьѳуцуагъ. Ащ ылъэмакълэу кьэлугъ псэхъым фэдэу.

— Некълэ, садым, — елѳ Вера Павлов-нам. — Пошли, пошли. Там никто нам не помешает.

Шагум хъэшхохэр дэлъыгъэх. Овчаркэ шлѳцлэшхохэр зырымэу кълэпэмхи, кьа-бзэйхи хэбзэшхо ахэлъэу, кьогъум кьѳ-хъажыгъэх.

— Джы кьало, — елѳ Верэ, — кьало. Говори, кто ты, откуда?

— С Пантелеевки! Что ты, мама, раз-ве забыла отца нашего? Голодные дни, тот весенний день, когда ты, чтобы спасти от голода повезла нас в Гиагинскую на вокзал. Как начальник вокзала приютит нас. Потом мы уснули, и ты ушла, наверное, за продуктами.

Ленэ гъызэ янэ ылэмэ ябэуштыгъэ. Ынэхэм, ышхыац фыжъ, ынэгъу злѳагъэ лэ ашефэ.

— А дэхэ дэд, — ылуагъ бзылфы-гъэм, — красавица, да, да. Все было так. Я эти годы не жила, лишь существовала. Думала о вас. Потом встретила Сергея Филимонова, который спас меня от смер-ти, и осталась с ним жить. Годы были тя-желые. Голод косил подряд и своих, и чужих. Думала, что вы погибли или кто-то забрал вас. Не дай бог потерять своих де-тей, покой не зная, но я боялась его, что он выгонит меня. А у меня — ни кола, ни двора...

Чэшыр хэкълѳтагъ. Чыжъэу унэшхо лъэныкълѳмклэу хъакъу-шыкълу макъэр кышчлѳу.

— Шлѳжыер шхэщт, сэкълэ. Еплѳнэу амал илэп, сырифышчт. Сиукълышчт. Мэхъаджэ...

Янэ унэ цыкълум иклѳи бэкълаерэ кьэтыгъ.

— Чыежыгъэ. Ари хъапсым чладзи илѳэс пчъагъэрэ члэсыгъ. Кължъ, кължъ, мы кьэпхыгъэхэри сишчыллагътѳп сэ. Кължъ, лѳыжыер бзаджэ, хъэрэм. Мыр уишхыгъэу арыба? Дэгъу, Аскэр Хъа-бэхъу. Адыгъ нэлѳэс дэгъухэр тилагъэх, та-лыкълѳштыгъ, кытлѳыкълѳштыгъэх, ахэр дахэу кьызырэтпгъокълѳштыгъэхэр, тыря-гупсэм фадэгъ. Потом революция, новая власть, голод — все смешалось...

Ленэрэ Аскэррэ нэф ошпыфэ ежагъэ-хэт. Янэрэ ыпхурэ джащ шызгѳокълѳ-жыгъэх...

Сэ совхозу «Зарям» дэт еджаплѳм шылэ злѳклэм сыкълѳштыгъ. Бжыхыэ ошхыр ма-шинэр риутыштым фэдэу пхъахъу кьѳо. Шылѳлэр мэгуагъо. Пчыклэр мэдждэу.

Бзылфыгъэу Джаджэ машинэуцу-плэм ошхышхом хэтэу лѳтым сыблэкълѳн слъэкълыгътѳп.

— Къэгъэуцу! — сълуагъэ шоферым ытамэ сыгеулуи. — Псапэ хъун, бзылфы-гъэр ошхым хэт.

Кытлѳсыхыагъэр мэкълэзэзы, псыр кы-пчэты.

— Сэ шыпхъу мыщ дэс. Аскэр сыфы-тео шхъае, кьылѳтырэп телефоныр. Къллэхэр исхэп. Шлѳжъ-ныоужъ тыхъу фе-жыагъ. Тизакъу.

Аскэрэу сэ шлѳэу кычлэкълыгъ, агро-ном цлѳрылѳу хэкъум исмэ ашыш, джы фермер, кьегъажъо.

Ядэжъ бзылфыгъэр зылѳсэшэм кьыс-шлѳокълыгъэхэп, унэм сырашагъ. Джащ мы кьэбарыр шызэхэхыгъ. Зи хэзгъэхъуа-гътѳп, зи хэзгъэкълыгътѳп. Ащ ыуж бэкълэ те-шлѳжыгъ. Ау Ленэ, бзылфыгъэу фыжъ дэхэшхор, ишхыгъэгъусэу Хъабэхъу Аскэр, лѳы нэгъушлѳу, нэпцэ лѳжур, непэ фэ-дэу сапашхыэ итых: сыгу кьэкълѳ Вера Павловнар, гъэшлэгъонэу, гурылѳгуаеу илѳфыгъэхэм адзэекълуагъэр.

ЛЪЭГЪО НЭФ

Зэлуклэгъуитлү

Гукъэкльжъ

Мы тхыгъэм кышчыс-
лэщтым сызрихылаагъэм
иуэжъыбэ тешижыгъ.

Хэку гъэзетым Иоф шы-
сшэщтыгъ. А лъэханым гъэ-
зетым кыфатхэрэр мэклагъэ,
ащ кыхыаштхэр кыагъотынхэм
пае редакцием илофышлэхэр
кыуаджэхэм алылэсынхэ, па-
щэхэм, специалистхэм, лэжъа-
кдохэм адэгущылэнхэ, кы-
загъэзэжырэм ахэм кырауа-
гъэр зрагъэфэнышъ, къэзыло-
тагъэм е ежъ журналистым
ыцлэ клэдагъэу гъэзетым кы-
рагъэхан фэягъэ.

Сэ мэкъу-мэщыр арыти
сызфэгъэзагъэр бэрэ колхоз-
хэм, совхозхэм сахъхан фаеу
хуштыгъ. Ащ фэдэу колхозым
сызшыккылауагъэ горэм чэмыш
пэрытэу ялэу зыцлэ кырауа-
гъэм зылузгъэклагъ. Опыт пэ-
рытыр къэгъэлъэгъогъэныр
гъэзетым анэх пшэрылх
шъхъагъэу илэхэм ащыщэу
алыгътэщтыгъэти, чэмышым
нэлуасэ зызыфэсэшыхэм,
кыфэгъэзэгъэ чэмхэм адрэ
чэмышхэм ялыгъэу нахыбэу
щэ кыахынымклэ зылуагъэ
кыадохэрэм кыагъушылэнэу
селъэлугъ.

— Ащ зи гъэшлэгъон хэ-
лэп, — ылуагъ чэмышым. —
Чэмхэр дэгъоу бгыашхэху,
удэмышхыаху кыпщыхэмэ,
щэ бэу кыахынышты. Ар

кыссуатэу гъэзетым кыога-
хэкклэ зышлогъэшлэгъонын
щылэп, ащ нахы нахышлү сэ
сшъхъэ фэгъэхыгъэу кыпфэс-
лотэщтыр кыэптхымэ.

Ащ фэдэ гухэлъ симылагъэми,
«хъау» сфэлэшгъэп, ар кыло-
тэнэу кызыригъажьэрэм сэ сы-
зыфаемклэ упчлэ горэхэр хэсы-
дзэхэзэ сигухэлъ згъэцкленэу те-
субытагъ.

— Адэ кысуатэба, — сгуагъэ.

— Мыр кыбар кылотанлэп, —
ылуагъ чэмышым. — Чэмхэр
кысшыныхэ фае, уахъгэ силэп. Са-
джъ кыблагъи, щай тыздешпоэз
кыпфэслотэщты.

Слон сымышлэу сышлуигъэ-
нагъ. Къэслотэщтым илахылахэр
еджэхэмэ зыгорэ кыашломышы-
ным пае чэмышым ыцли, ылэ-
кыуацли, колхозу Иоф зышылэ-
щтыгъэри кыслотэп, Асыетклэ
седжэщты.

Асыет жыгъэп, илэс шэкыр
кызыринэкльгъэми ары нылэп.
Сэри а лъэханым сыныбжы-
клагъ. Зэкклэ сызэгупшысагъэр
бзылфыгъэм лы имылэмэ, ны-
чэпэ ыдэжъ сышцигъалэмэ шло-
игъонклэ мэхъоу ары. Ау адыгэ
бзылфыгъэм а дэдэри еспэсы-
гъэп, етлани узэхъопсэн бзылф-
ыгъэп. Шыпккэ, зэгорэм зэрэ-
мылэжгъэр ынэгъу кыккыцхы, кыоп-
цлэ нэгъуф, нэ дахэхэри илэх. Лъэ-
пэлагъ, ау пчанэ илахэп пмои
хъунэу зэпэхъурай, лэрымыхъ

ПЭНЭШЪУ Сэфэр

бзылфыгъэм фэдэу ыныбэ ины.
Ыначлэхэм гъатхэм пасэу кызы-
луихыгъэгъэ кыгъагъэу имыгъоу
кыоэгъэ чъэным ыгъэгъонлагъэм
фэдэу, ыныбжэ емылтыгъэу
зэлэгъэ жгъэжхэр ащызэрэ-
угъонгъэх. А пстэумэ нахы-
жышшо тырагъао.

Сэ сызэнэгъуагъэм фэдэ гу-
хэлэмэ Асыет илэр, ыдэжъ сы-
клонэу сыфэжгъэп, ау «сырихы-
нэп, кыбарыр кылотэхэмэ сы-
кыкыжыны» зэсложы, сыкые-
шлугъ.

Сызэрыхыгъэ унэм зи исы-
гъэп. Ащ сшлэшъ кыгъэхъугъ
бзылфыгъэм зэризакъор. Унэм
щыслэжгъугъэр сыгу рыхыгъэп.
Шэу чэщым зыхэлъыгъэр зэрэ-
зэлумыхыжъ. Столэу пчэгум
итым бгъэклапхэхэм анэсыжъу
бзылфыгъэ щыгъынхэр тетэ-
кыуагъэх. Чэмышхэр жэу зэрэ-
клэтаджэхэрэр сэшлэти, «хэчъы-
егъашэмэ, иплэ зэлуйхыжыныу
игъо ифэгъэн фаеп» зэсложыгъэ.
Ежыри укытэжыгъэу «гулэнклэ
унэм сиклын фаеу хъугъэти»
ылэзэ, плэм техъор кырихы-
хыгъ, столым телъ щыгъынхэр
зэклиуаплэхэ, зэрымгъафэху
кыогъум кыот шифоньерым ди-
тэкъуагъэх. Щыгъын горэхэр
кышхэти, «зымыгъэзэшчыгу»
ылуи, Асыет унэм икыгъ. Бэри
кыэтыгъэп, илофышлэ зэрэщылэгъэ
щыгъынхэр зэблихыгъэху кы-
хъажыгъэ, ау бзылфыгъэ ныб-
жыкклэм, етлани хулуфыгъэ
хъаклэ зилэм зыкызырэфпагъэр
кысжгъэклугъэп. Къэгъэгъэ сурэ-
тэу шэклым хэшыхыагъэхэм

ПЭНЭШЪУ Хъазрэт

Уиунэу Арбатим тетым...

А. С. Пушкиным фэгъэхыгъ

Уиунэу Арбатим тетым
Тхъапыр сэ сыщылагъ?
Пушкин, поэтыр поэтым
Епсэлъагъ, дэгъушылагъ...
«Тыны нкленчъу, щылэны-
гъэр,
О сыд най укысатыгъ?» —
Сфэмышылэу хукъоныгъэр,

Уапашхъэ бэрэ си-
тыгъ.
Уинэпложы сыккыи, етлани
Фэсшылэгъ шхъащэ уиса-
угъэп.
Къэбгъэккыжъэу тилъэ-
хъанэ,
Насынышлоу сэ сыхэт.

Адыгэ быракъыр

Ылгъо зыккыу уышху,
Жогъо пшыккытлур кы-
хъэп.
Лъэпкы гуагъанлэу, лъэп-
кыым иланлэу,
Адыгэ быракъыр шхъа-
фит клэцаккы.
Адыгэ маклэп узылыгъыгъэр,
О узыгъашлоу уачлэгъ члэ-
тыгъэр.
Шхъафит бэнаклэм лъэп-
кыыр фэпцагъ.
Ушхъагъырытэу гъуазэу
зепцагъ.
Лъэшлэгъу чыжъэм о укы-
кыгъэу,

Джы «Унэ фыжъым»
уцъбыбат.
Бгъэнытэу адыгэмэ
языкыныгъэ
Лъэпкыыр неущрэм
нзогъэклэуат.
Адыгэ хэгъэгур кырыб-
гъэнафэу,
Адыгэ быракъыр, тыгу
кыэлэп.
Адыгэ лъэпкыымклэ ухъу-
нэу мафэ,
Лъэпкыыр бгъэгъушхоу
тапэ уерэт.
ОЖЪ Аскэрбий.

ашъо зыфэдагъэр умышлэжы-
нэу ушъокугъэху халат кыхъэ
ылэпашъэ кыдаоу щыгъ, ащ
ыкыопсыхэр ыныбэшхо шызэ-
кыошлагъэу кызыехажыым,
сшъхъэ кыеуагъ: «Непэрэ зыль-
фыгъэ ныбжыккылэхэм зызрафа-
пэрэр мыщ ылэгъурэба?» Ащ
фэдэм урысхэм «деревенщина»
зэрэалорэр сыгу кыэкыжы-

гъэу «Сыда узэрэщыгъыштыр
кыуаджэм кышчыхъугъэ, пчэ-
дыжъ кыэс нэфшъагъом клэ-
таджэзэ фермэм чэмышэ
кlorэм?» зэсложыгъ.

— Уизакъоу узэщэу мыщ
ушысына, некло пщэрыхъаплэм,
— ылуагъ Асыет.

(Кыккылэыккылорэр
я 6-рэ н. ит).

Ащи зегъэбэгы

Сэмэркъэу рассказ

Гъэтхэ агурэ мазэр нысэ-
клэ укылапхэу, нэзэгъу гу-
шлопсыгъ. Бзыу чэчэ ордэ ма-
кэм дунайр кызыппигъаджэ-
щтыгъ. Ини, цыккыи кыма-
фэм зэтыригъэжгъагъэхэр лэ-
чъэ-лэачъэхуу шагумэ адэ-
тыгъэх. Зыкызыпхъотэжыгъэ
уц кыашхъохэм зафэмыгъэ-
шхэккыжъэу былымхэр ашы-
хуштыгъэх, чэт-тхъачэтхэ-
ри зэралэккыу упхъошты-
гъэх.

Джащ тетэу гъатхэм ылэ-
ыгъэпытэщтыгъ. Мэлылфэ-
гъум и 1. Ар зышлэрэ пэпчъ
щылаклэм дыригъаштэу кы-
шчыхъоу, зыфэщхырэри зыгъэ-
шхырэри ежымы ымышлэу,
зэтеутэу тхъэжъэу «хъа-хъа-хъэ»
шхыштыгъэ. Дэгъуба адэ!
Угыным нахъ тэрэз ушхымэ.
Шыпккэба?! Загъэинэу, зы
цыф горэми «ари, арымыри»
кылорэп. Нахышлужыых,
ахэм кыалонэу ашлэрэр ары-
мэ, тэрэзба слорэр?! Джыри
сыджэуапынчъ. Загъэпагэмэ,
зыгорэ дэдэ закышчыжъуэу
тхъэхэрэм сагъэщхыцлы,
«ишлыккэ зымышлэрэм...»
сыд ышлэн фаеу алорэр? Ари
кызылон гори зэрэшхъуахы-
тым сышхъэ телъ, сыда пломэ
адыгэ гушылаклэм нахыбэм
ежъ-ежырэу зышагъэсэху-
кыжыгъ. Ау етлани агу
зышчымышлэм зым адрэм ланэ
фешыжы — «зилажъэр му-

ары» кыыригъэккыу. Телъхъаплэ
уилэмэ, Иоф пшлэжыны имышчы-
клагъэу бэмэ кыащэху. Адэ ащ
фэдэми, мош фэдэми, зымы фэ-
мыдэми хъунэу шхытэ, сыд пае
ор-орэу Иоф зыхэбдзэжыны!?

Я 21-рэ лэшлэгъур тхъагъо —
мафэ пэпчъ мэфэккы. Цыфхэм
амызакъоу, джы сыдым шышхэ-
ми, цлэ горэ зилэм имафэ хагъэ-
унэфыкы. Олахъэ ари тэрэзым,
хэти, сыди зышхъэ зышлолайи,
зыуджэгъужыгъи щылэп, уедэ-
хашлэу, уешлушлэмэ хыи, кыуи
ягуап. Цылаклэр нахышлэм
зэрэфаклорэм ар ишчы: Иофшлэ-
гъу уахътэм мэфэккы зыгъэпсэ-
фыгъохэр кыбэккы кыодыехэрэп,
бэккы кышхъащэщых — хэти,
сыди агуи, ашъуи хагъахъ, чэф
зилэмрэ зымылэмрэ зэрэзэфэмы-
дахэхэр — зыр нэгъушло-гушлопс,
лупэ бзэрабз, мэбыбэтэхы, адрэр
— дымылу шхонтлабз, бзэмылу
гомылу, гъурзэ пышлагъ. Мэфэккы-
хэр зэрэшлагъохэр — цыфхэр
хэпшыккыу «зэрауэнкыхэрэр»
ары, зили, зымыли зызфагъэдэн-
клэ мэуцух, гъэни, шхэни зэхэ-
тэу зауужыжы зэралэккыу. «Тэ-
лэми тэтхъэ» алошъ, замышлэ-
жъэу дэпкыах, кыепккыых. Зэ-
хэшъохыба, шъолъэгъуба непэ
хъурэр?! Ары, ары, сэмэркъэур
боу клочлэшху, зы мафэм, зы
тхъамафэм, зы мазэм пшхырэм
нахыбэ шхын-гушлоным, сэмэр-
къэу кызырэфпагъахъорэр
етлупшыгъэу гъэсагъэхэм клэ-

гъэтхы. Арышъ, мэлылфэгъум
и 1-р, мэфэккы кызызрыккып,
ар хэтрэ цыфккы лэзэгъу шыпккы
— нэфылыр кызызэрэзэккычэу
егъажы ухэтми, пшиз пхигъа-
хъоу, умаккэ кызызрихъэу шхы,
шхэнхэр кысуат, кызылуатэрэм
едэлэу, зэхэмыфэгъэми шхы —
джыр мэфэккы хъун — сэмэркъэу
шхынклэ илэсым пфырикъушты
кыуачлэр мы мафэм уугъоин
фае, джашыгъум «Афэрым!» пфа-
лотт.

Гъэтхэ гъуй-сымккы анахъ
шхыныгъо гъотыгъошлур шъо-
шлэба? Цаир, урыс цаир ары.
Джырэ мафэхэм афэдэу урыс
цаир хэтккы лэшлоу, цлэрылоу, ланэ
темыхыжъэу щытыгъэу сшлэрэп.
Пчэдыжыи, пчыхыи хъакушхъэм
теклырэн шайныч хъурэ гулалэр.
Ау ишлуагъэ зыдэзымышлэжъ
щылэпщтын — ащи зегъэбэгы.
Ушхъащыккыныу амал зымыл:
ышхыи, ыпккыи утэралэу, нэрэ-
лэрэм ыни, ылуи кыккыу губжы
хъугъэ. «Сэ сышъуимылагъэмэ,
сэ сышъуимылагъэмэ, — ело, зе-
гъэпагъ, — сызие урыси, сызи-
мэ адыги сызэтырахы», — зы-
феложы. Ари тэрэзклэп.

Ашъу, ар дэдэуи шаипс за-
кыоккы тыщылэуи плонэп. Тхъэм
ишыкурккэ, гъэшхэккыхэри, ма-
ры борщ шыгъаклэри, лыщыпс
щыуанри кыготых, ахэм «цыф»
алорэп. Мыдрэр «сэры, сэры
шхуэхэзыжыырэ» елошъ,
хэлъ шымылэми шхъэфэпсалгэ

хъужыгъэу, умышлэмэ ныбэккы
зэккыри кыыригъэпшыжыгъэу
кыпщегъэху. Ащ етлани зы
гушылэ зэрыуигъалорэп.

— Адрэ шхын зэхэутлэлагъэ-
мэ сэ сафэдахэп, сэ зынахъ кыа-
был псауныгъэмккы щымылэ псы
кыабзэу сыщты..., — шлуагъэу
хэлъ пстэур ордэ кыелом фэдэу
кыпегъашъ. Джаушты мафэ
кыэс зыгъэпшымэ кыаттеккыуа-
тэзэ, кытфисшлагъэ щылэми
шайнычым кытлуихыжыгъыгъ.

Сигъэпшъи, сигъапи, сэри
сыккыгъэгубжи, мэфэккыри
сшломылофыжъэу сыпэлъэшы-
жыгъы.

— Арэп, уипси ори, щай зе-
мышхъэхэми цыфхэр шылагъэх,
сыдэу зыкыпшыхъужыра, сы-
дэу лэпэщэккыи пшылапгъэ мы
псы лэгубжъэу кыпшыжыорэр?
Тыгъэу дунайшхор кызгъэнэ-
фырэми о плорэм фэдиз ныбжы
ыжэ кыидэккыгъэп, — сыжэхэ-
хъагъ.

— Сыда мыры лонэу шайри
зэрэбылымыр — шъо уигъэ-
шынэп, лы пшигъэхонэп, пшэр
псыгъоу, ныбэр ланлэу узэли-
мыфыштымэ, — сгуи, сыгу зэ-
рэпшыгъэу, сылаби, мо шай-
ныч гъэшлуагъэр зэрэмыгуа-
гъэу кыэспхъуати, згъэщкуры-
куи исыдыгъ.

Сигъунэгъу бзылфыгъэу
хъугъэр зыфэслогъагъэм ышъо
кыпызыгъ.

— Силл есшлэгъэ шыпккыэр

ары ори шайнычым епшлагъэр,
— ылуи кыэчэфынчъагъ, —
титлуи шэлагъэ тилэп, — ылуи
хэщэтыккыгъ.

Сэ агъэлыджырэм фэдэу,
кысшлуитыгъэу сэххы, сэ-
тхъэжы — вот, джар мэфэккы,
мэфэ дэгъу дэд мэлылфэ-
гъум и 1-р, ушхъагъэу бгъо-
тынба — шхы зэрэпфэлэккыу,
зэшлушлэжъ ор-орэу!

Шхъангъупчэмккы сыплэ-
мэ, зэтешлэжыгъэу лы горэ
кыэккы. Нэрэ-лэрэм пчъэм зы-
горэ кытеуагъ.

Бзылфыгъэм илэу кычлэ-
кыгъ, лэхъуамбэ пэпчылэ зы-
горэ ылыгъ — кыгъагъэхэр,
лэшлу-лэшлухэр, шхонхэр..., сэ
сишайнычи кысфихыжыгъыгъ
— ар зэрэгуккыгъушлур.

Узэсагъэр, оуи хъугъэр бэ-
шлагъэу, хэтми, сыдми члэды-
гъошлу зышлошъуымыгъэшлэ,
зычлэунэрэм гур лэпэзы;
ошлэжъа шэлагъэ е цыфыгъэ
тлэккы зэрэзыхэмыгъотэжы-
гъэр, кызыпфигъэзэжыккы
гушлуагъор бгъэм дэфжырэп.

Хэти, сыди уумысыным,
уфидыккыкыным нахъ тэрэ-
ба гуккыгу занэ пэбгъохыныр,
ау зыфэдэ мыхъурэ щылэп,
цыфыгу тыкызырэнэжырэри,
шыкур!

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

(КъызыкIэлъыкIорэр мэкъуогъум и 16-м къы-
дкIыгъэ номерым ит).

Асыет къыIотагъэр гу-
гъэу, ыгу зэрэкIодыпа-
гъэри нэрылъэгъу. Лъэшэу
сыгу егъугъ, ау сьд фэсшIэн
слъэкIыштыр, сьдэуштыр
ыгу къыдэсшэщта? Сэ сы-
зэрэамал закъор арыти, се-
ушыеу езгъэжыгъ:

— ТхьамыкIагъу, Асыет,
къыохулагъэр, — сIуагъэ.
— Ау адыгэмэ аIо сэ къысэ-
хъулагъэм фэдэ тхьамы-
кIагъо къехъулагъэу шы-
мыIэу пIо мыхъуштыр, на-
хъыекIэ Тхьэм уигъэпшы-
нэщтэу...

— Ащ нахъэу Тхьэм си-
гъэпшынемэ сыда къыси-
шIэн ылъэкIыштыр? —
къэгъулагъ Асыет. — Къэнэ-
жыкIорэр анахъ сьлапIэу ду-
наим тетыгъэ нэгъыритIум,
сильIрэ сишъаорэ салыгъэ-
кIожыныр арышъ, нычхъап
ыIуагъэми сыхъазыр, сьз-
фышIэжыкIын сапэкIэ къэтэу
сшIэрэп.

— Ар умыIо, — фэсыда-
гъэп. — ЛIэрэм зыда-
лэжыкIорэр, къанэрэр шыIэн
фае. Арышъ, угу тельнIэжъ.
Джыри уныбжыкI, уишы-
Iэныгъэ уапэкIэ къэт, уина-
сып чыгъым рапхыгъэпэнэп.
Гугъэр инэу, цIыфыр шыз-
гъалэрэр аруу аIо. Нахъы-
шIум шыгугъ...

— Е-о-ой, ар сэрыкIэ
гушыIэ пкIэнчъ, — джыри

ЗэIукIэгъуитIу

ГукъэкIыжъ

къезгъэжыгъэр къэсыухыфэ
Асыет ежэшъугъэп.

— Ауштэу умыIо, Асыет, —
джыри фэсыдагъэп. — Уилэ-
гъухэр хэгъэкIхи, ош нахъыжъ-
хэр къыпфыремыплъэкIыжъхэу
зыфапIорэр арымэ, угу хэмы-
гъэкI ащ сьзэрэпIыгъэр занкIэу
къэсIощт. Оры ашкIэ мысэр,
оры ар зыIэ илгыр. Укысэ-
дэIумэ къыпшъхъапэжыкIынэу
къысшэу. СытхакIоба, — ежъ
ар зэрэкIыгъэтхыгъагъэр къыз-
гъэкIэу сьIушхыпIыкIыгъ. —
УныбжыкI нэмыIэу угу бгъэ-
кIодыпагъэу узэрэзышымилы-
жыкIорэ къыопэсыгъэп. Бзыл-
фыгъэм сьд ыныбжыкIы, зызэ-
ригъэдэхэщтыр зы мафи шы-
гъупшэ хъуштыр. Бзылфыгъэр
къэгъагъэм зыкIыфагъадэрэр
сьд пшIошIыра, дэхэ зэпытын
фаешъ ары. Сурэтым ислъэ-
гъогъэ пшъэшъэ ишыгъэ дахэм
теплъэу иIагъэр чIэунэныр
къызхэкIыгъэр ори къэпIогъа-
хэшъ, ащ игугъу къэсшIы-
жыкIорэр. Хъульфыгъэхэм бзыл-
фыгъэм ыпкъ идэхэгъи мэхъанэ
раты. Арышъ, ягупшыс къы-
осIуагъэхэм, зыушэтыжъ. —
Ахэр къызысэIуахэм, Асыет
къарилIэштым семьяжэу «бэрэ
тычысыгъ, уичэщ шIу» сIуи
сыкъэтэдджыжыгъ.

— ЧэщныкIо хъужыгъэу
тыда уздэкIощтыр? — ыдагъэп
Асыет. — Мары диваным те-
гъуалъхыи зыгъэпсэф.

— Хъау, хъау, — сIуагъэ.
ПсынкIаIоу ыдэжъ сыкIыкIы-
жыкIо нэмыкIэу сэ сьзфэежъ
шыIагъэп. Ушъхъагъуи къэз-
гъотыгъ. — О пчэдыжъ жъэу
укъэтэдджын, фермэм уклон фае.

— ЗыкIи сьбгъэохъуштыр, —
ыIуагъ Асыет. — Узыфаем фэ-
дизрэ чые. Укъэтэдджыжъмэ
пшхыштыр хъазырэу столым те-
тышт. Мары унэ IункIыбзэр къы-
осэты, — къыгъэтIылыгъ.

Ары сьзфэмыгъахэр. Асыет
IункIыбзэр фэсхыжыгъэу
сыкъэзылгъэгъухэрэм къашIо-
шIыштыр нафэ.

— Ащ фэдиз бырсыр тыхэмы-
хэмэ нахъышIу, — сыкъежъэ-
жыгъ.

— Тхъаегъэпсэу, сынэ жъы
кIэбгъэгъу, сизэщыпэ стебгъэ-
угъ. Сэ сьзэрэпшхыгъэгъу
пIони пшIэни пшIэу укычIэ-
кIыгъ. Инэу сыпфэраз...

— Адэ сытхакIоба! — сэри
сышхыгъ.

— Тиколхоз укызышхыкIорэм
садэжъ зыкъебгъэхъымэ, джы
фэдэу сизэщыпэ тебгъэгъуэ
пшIымэ инэу сьгопэщт. Сьзшы-
мыгъэгъупш. — Ахэр къыс-

ПЭНЭШЪУ Сэфэр

кIэлъиIохэзэ, Асыет сыкIы-
гъэкIогъэжыгъ.

***

Ащ ыуж Асыет сытемыплъэу
илъэсым ехъу тешIагъ. Iоф си-
Iэу зышхыщ къуаджэм сыкIуа-
гъэу ошIэ-дэмышIэу Асыет ура-
мым сапэ къышифагъ. Ежъ
сыкъымышIэжыгъэмэ, сэ сы-
мышIэжыкIынIи хъуштыгъ, джащ
фэдишкIэ апэу зысэлъэгъум
елъытыгъэмэ, зэхьокIыгъэ хъу-
гъэ. СцIэ къыIуи къызысаджэм
сыкъызтеуцагъ, ау сьзIуплъа-
гъэр симынеIуасэу къысшIо-
шIыгъ. Слон симышIэу сеплгы
зэхъум къэупчIагъ:

— СыкъэпшIэжыкIорэр, ара?
Гуфаплъэу сьзеплгыр ары
къызысшIэжыкIорэр.

— Ора, сэлэ, Асыет?! — сIуа-
гъэ. — УкысымышIэжыгъэкIи
фэIуагъэ шыIагъэп, джащ
фэдишкIэ зэхьокIыгъэ ухъугъ.

— УтхакIоти, — ар зэрэс-
Iогъагъэр ежыкIи кIыгъэтхъэу
джэуап къытыжыгъ Асыет, —
сьодэIумэ къысшъхъапэжыкIынэу
къысепIуагъэти, игъоу къысфэп-
лгъэгъугъэм тетэу сьзекIуагъ.
СьзэрэодэIугъэм джы сыкIэ-
гушIужы.

ЫпэкIэ слъэгъугъэгъэ бзыл-
фыгъэ утIэтIыгъэшхор ары Iоу
Асыет пшIэжышхыгъэп. Лыш-

хоу пылгыгъэр зыпегъэзым,
сурэтым ислъэгъогъэ пшъа-
шъэм ыпкъ ыгъотыжыгъэу,
пкъы ишыгъэ дахэ иIагъ.
ЫнэгукIи иныбжыкIэгъум
фэмыдэжъ дэдэми, джы зы-
зэригъэдэхэщтым зэрэдэ-
мышъхъахырэп къэшIэ-
гъоагъэп, ынэгъушъо нахъ
зэIышыгъэу, шьоткIо-латкIоу
шэплгы, ыначIэмэ зэлъэгъэ
жыгъэIхэу къашызэрэугъо-
иIагъэхэр хъатэу къыхэщы-
жыкIорэр. ИшыгъынIи
кIэракI, непэрэ модэм диш-
тэу фэпагъэ. Ау сшIогъэ-
шIэгъоыгъ, мызэгъогъум
Асыет ыдэжъ сыригъэблэ-
гъагъэп.

— Хъульфыгъэхэри
къысфыреплъэкIхэу рагъэ-
жэжыгъ, — ыIуагъ Асыет.
— Сыгу рыхъыни, зыгу
къысфэкIони къахэкIыгъ,
шIэхэу псэогъу силэ хъуштыр.
— Гъогу маф, сыхъатма-
фэ Тхьэм урегъажъ, Асы-
ет, — къесложыи сыкъыкIэ-
рыкIыжыгъ.

— Инэу сыпфэраз, Iу-
кIэгъэ мафэ сэрыкIэ ухъугъ,
— ежыкIи къыскIэлъиIо-
жыгъ.

Сэри сьзфэрэзжыгъэ зыгу
кIодыпэгъэгъэ бзылфыгъэ
ныбжыкIорэ шыIэныгъэм
зэрэкIэгъэчфэжыгъэм пае.
Ары мы гукъэкIыжыкIорэ
къэстхыжыкIорэ сыгу къэзгъэ-
кIыгъэр. Ащ ишысэ нафэ
къысфисшIыгъ цIыфым ыгу
зыкIодыпэрэм, шыIэныгъэм
кIэмыхъопсыжъэу, ыгу
зэIужыкIорэ шымыIэу, зыпы-
мылгыжъэу, зымыупхъужъэу,
зымыбзижъэу зэрэхъурэр.

ШЭУДЖЭН РАЙОН КЪЭБАРХЭР

Предпринима- тельхэм гъогур афызэIуахы

**Районым мы лъэхъа-
ным предприятие
цыкIухэу 34-мэ,
унэ предпринима-
тельхэу 706-мэ Iоф
щашIэ. Предприятие
цыкIухэм нэбгырэ
304-рэ ащэлажъэ.**

2010-рэ илъэсым предприя-
тие цыкIухэм продукции зэ-
фэшъхъафэу сомэ миллиони
10-м ехъу зыуасэр къахъы-
жыгъ. Непэ бизнес цыкIум
экономикэм имызакъоу, соци-
альнэ Iофыгъохэр районым
шызэшIохыгъэнхэмкIэ мы-
макIэу ишIуагъэ къэкIо. Эко-
номикэм а иIахъ IофшIэпIэ
чыпIэхэр илъэс къэс нахъыбэу
шызэхэщтагъэхэ мэхъу.

Бизнес цыкIум хэжыныгъэ
егъэшIыгъэнымкIэ IэпыIэ-
гъушIу мэхъу районым муни-
ципальнэ фондэу шызэхэща-
гъэр. Район администрацием
экономикэ хэжыныгъэмкIэ ыкIи
сатыушIынымкIэ испециалист

шъхъаIэу МэрэтыкIо Нурбый
зэрилгытэрэмкIэ, фондым
предпринимательствэ цыкIум
исубъекти 123-мэ пIэлэ кIэ-
кIым къыкIоцI консультациехэр
адишIыгъэх, къэралыгъо Iэпы-
Iэгъу ахэм аIэкIэгъэхэгъэным-
кIэ ишIуагъэ къыгъэкIуагъ.

ХэгъэунэфыкIыгъэн фае
хэжыныгъэм фэгъэхыгъэ про-
граммэу рахъухъагъэхэр гъэ-
цэкIэгъэнхэм ехылыIэгъэ рес-
публикэ конкурсэу шыIагъэм
районым муниципальнэ фонд
пэрытныгъэр щиубытыгъэу
зэралгытагъэр. Ащ фэшI биз-
нес цыкIум изэхэщэн пэIуи-
гъэхъанэу сомэ мин 330-рэ
фагъэшъошагъ.

Кредитхэр къаратых

**ОАО-у «Россельхоз-
банкым» ичыпIэ къу-
тамэу къуаджэу Хъа-
курынэхъаблэ къы-
щызэIуахыгъэм
иIофшIэн зэрэзэхыщэ-
рэм цыфхэр егъэра-
зэх. Ащ ипашэу Аульэ
Бэллэ къызэриIуа-
гъэмкIэ, мы илъэсым
иапэрэ квартал кре-**

**дит 200-м ехъу зи-
щыкIагъэхэм аIэ-
кIагъэхъагъ, ар
ахъщэкIэ къэплгы-
тэн хъумэ, сомэ
миллиони 9-м къыщы-
кIэрэп.**

Банкым икъутамэ бэмышIэу
щызэхагъэуцагъ программэ
гъэнефагъэу «Надежный кли-
ент» зыфиIорэр. Ащ къызэ-
рэдилгытэрэмкIэ, банкым ыпэ-
кIэ кредитхэр зэритыгъагъэхэм
джыри сомэ мин 50-м лъыкIа-
хъэу зищыкIагъэхэм IэпыIэгъу
афэхъуштыр. Джащ фэдэу фэшъ-
хъаф программэу «Успешный
партнер» зыфиIоу кредитыр
нахъ макIэу ятыгъэныр къыз-
щыдэлгытагъэри агъэцакIэу
рагъэжыгъ.

Унагъохэм псэу зэшъоштыр аIэкIагъахъэ

**Къуаджэу Хъакурынэ-
хъаблэ псэу зэшъош-
тыр зэрыкIорэ сетыр
икIэрыкIэу щызэты-
рагъэпсыхъажы. ИкIы-**

**гъэ илъэсым игъэмафэ
къысфэгъэжыгъэу фе-
деральнэ мылкъум
къыхэкIэу къалэкла-
гъахъэрэмкIэ псыр
зэрыкIорэ трубэхэу
жы хъугъэхэр зэбла-
хъух.**

— Софинансированием къы-
хиубытэу трубэхэм язэблэхъун
пэIухъанэу тэри сомэ мин 300
хэтлхъагъ, — къелуатэ Хъа-
курынэхъаблэ къоджэ псэупIэм
ипашэу МэрэтыкIо Руслъан.
— Мы лъэхъаным къуаджэм
иурамхэу Гагариным, Курган-
нэм, Сапый Аслъан, Аульэ Рэ-
щыдэ, Шагудж Къадырбэч
ацIэкIэ щытхэм ыкIи фэшъ-
хъафхэм псыр зэрыкIощт тру-
бэхэр ащызэблахъух. Ащ ыпэ-
кIэ урамхэу Мамырныгъэм,
Фестивальнэм, Краснооктяб-
рьскэм, Даур Къасимэ, Чапа-
евым, Андырхъуае, Фурмано-
вым, Самойленкэм ацIэкIэ
щытхэм ыкIи фэшъхъафхэм
трубэхэр ащызэблахъугъэх. А
IофшIэныр зэшIозыхырэп
М. Д. КIуаир зипэщэ ООО-у
«КIуай» зыфиIорэр ары. А пред-
приятием ипланхэм къыдалгы-
тэ мы илъэсым район гупчэ

къуаджэм псыр зэрыкIорэ тру-
бэхэр зэкIэ щызэблахъунхэу.

Илъэсым инотариус анахъ дэгъу

**Илъэс къэс зэхэщэрэ
республикэ зэнэкъо-
къоу «Илъэсым инота-
риус анахъ дэгъу» зы-
фиIорэм икIэуххэр
зэфэхысыжыгъэх.
Ахэм къыззэрагъэлъэ-
гъуагъэмкIэ, Шэуджэн
нотариальнэ конторэм
инотариусэу КIэрэщэ
Асыет пэрытныгъэр
ыубытыгъ.**

Илъэс 20 фэдиз хъугъэ Асы-
ет а IэнатIэр зыгъэцакIэрэр. Ащ
опытышхо иIэ хъугъэ, исэнэ-
хъат дэгъу шыпкъэу ылэ къы-
ригъэхъагъ.

— Илъэсым къыкIоцI тикон-
торэ Iофыгъо зэфэшъхъафхэу
мини 4 фэдиз щызэшIотэхы, —
елэ КIэрэщэ Асыет. — Ана-
хъэу тынаIэ зытедгъэтырэп
цыфэу къыгъуалIэхэрэр игъом
гъэрэзэгъэнхэр ары.

ТХЪАЙШЪЭО Тасим.

Гухэлъышлухэр зыдаIыгъхэу...

Сыд фэдэрэ къралыгъокIи анахь мэхъанэ зилэ кьулыкьум — цыфхэм япсауныгъэ кърэуэхъумэгъэныр зипшъэрылъым — изэхэщакIэ, гъэхъагъэу илэхэм, ащ инеушъэрэ мафэ зыфэдэщтым бэ нэбгырэ пэпчкIэ елътыгъэр. Ахэм афэгъэхьыгъ медицинэм июфышIэ и Мафэ ехъулIэу Адыгэ Республикэм псауныгъэр кърэуэхъумэгъэнымкIэ иминистрэу Нэтхъо Разыет гушылэгъоу дытилагъэр.

— Разыет, пстэуми апэу шъуимэфэкIкIэ тышъуфэгъушIо, шъуигухэлъышлухэри кьыжъудэхъунхэу тышъуфэлъаIо. Ащ пьдзагъэу кIэклэу кьытфэпIуатэ тшIо-игъуагъ а мэфэкIым шъукъызэрэкIолIэрэ гъэхъагъэхэр.

— Лъэпкъ проектэу «Псауныгъ», 2008 — 2012-рэ ильэсхэм ателътыгъэ республикэ программэу «Псауныгъэр кърэуэхъумэгъэным икьулыкьу гъэхъагъэхэр егъэшIыгъэнхэр» зыфилохэрэм, федеральнэ ыкIи республикэ инвестиционнэ программэхэм яшIуагъэкIэ тикъулыкьу зэхъокIыныгъэшIухэр фэхъугъэх. Пстэуми апэу кьыхэзгъэщы сшIоигъу республикэм ит амбулаторнэ-поликлиническэ учреждениехэм цыфэу къяуалIэхэрэм яуз агъэунэфыным пае оборудованиеу яIэм хэпшIыкIэу зэрэхъуагъэр, уплэгъIун зэфэшъхъафхэр цыфхэм афашIынхэм фэшI чэзыум зэрэхэтыхэрэм кьызэрэщыкIагъэр, социальнэ мэхъанэ зилэ узхэр нахь пасэу кьыхэгъэщыгъэнхэм

ыльэныкьокIи лъэбкъушIухэр зэрэтыдзыгъэхэр.

Республикэм ит медицинэ учреждениехэм яматериальнэ-техническэ базэ зыкIыIэтыгъ. Ахэм яшIын, ягъэкIэжъын, ягъэцкIэжъын апэIуагъэхэрэ мылкъур аужырэ ильэси 5-м фэдэ 15-кIэ нахьыбэ хъугъэ (2005-рэ ильэсым — миллион 47-мэ, 2009-м — миллион 701,1-рэ). 2010-рэ ильэсым кьулыкьум инвестициеу халъхъагъэр миллион 500-м ехъу.

Зэрэпсаоу отраслэр пштэмэ, мылкъоу ильэсым кьыфатIупщырэр процент 31,2-кIэ (миллион 557-кIэ) нахьыбэ хъугъэ (2005-м — миллиардрэ миллион 783-мэ, 2010-рэ ильэсым — миллиарди 2-рэ миллион 340-рэ).

Шъушыгъуаз республикэм иIээпIэ-профилактическэ учреждениехэу шIокI зимыIэ медицинэ страхованием исистемэ хэтхэм яIофшIаIэ, пIэкIор пчъагъэу ахэм ачIэтым зэхъокIыныгъэ зрафэхъугъэм. Кьулыкьум профилактикэ IофшIэным нахь мэхъанэ ритэу зэрэригъэжагъэм ишIуагъэкIэ, демографием ыльэныкьокIи зэхъокIыныгъэхэр тинэрылгъэгъух, аужырэ ильэситфым кьыкIоI сабыеу республикэм кьыхъохэрэм япчъагъэ про-

цент 37,2-кIэ нахьыбэ хъугъэ. Ау мы чIыпIэм кьышчыIогъэн фае цыфэу лIэхэрэм япчъагъэ кьышчыгъэкIэгъэныр Iофыгъо шъхъаIэу тапашъхъэ ренэу зэритыр, тицIыфышъхъэ зэрэхъкырэр, кърэхъурэм нахь дунаим ехыжырэ нахь мэкIэныр кьызэрэдэмыхъугорэр. Социальнэ мэхъанэ зилэ узхэр, адэбз узыр кьызыхагъэщыхэрэм япчъагъэ зэрэхахъорэм лъэшэу тегъэгумэкIы, а лъэныкьомкIэ бэ джыри тшIэн фаер.

— Медицинэ учреждение тхъапша непэ республикэм щыпсэухэрэм Iэпылэгъу зыцагъотын алъэкIыштыр?

— Республикэм исхэм медицинэ Iэпылэгъу ягъэгъотыгъэным учреждение 200-м ехъу мы лъэхъаным фэлажъэ. Ау мыщ дэжъым кьышчыгъэщы сшIоигъу республикэ IээпIэ-профилактическэ ыкIи район гупчэ симэдждэщхэм гъэкIэжъын ыкIи гъэцкIэжъын IофшIэнышхохэр зыщыкIагъэхэр мымакIэу зэрэхэтхэр.

Тисымэдждэщхэм пIэкIор 4083-рэ ачIэт, ахэм ащыщэу 1741-р — кьоджэ псэупIэхэм адэт симэдждэщхэм яех.

2011-рэ ильэсым ищылэ мазэ и 1-м ехъулIэу тикъулыкьу нэбгырэ мини 10 фэдиз щылажъэщтыгъ, ахэм ащыщэу 1547-р — врачых, гурыт медицинэ IофышIэхэр нэбгырэ 4507-рэ мэхъух. ТапэкIи кьызэрэтIоштыгъэу, врачхэр джыри тищыкIагъэх, тимединэ учреждениехэм ачIэтын фаем ипроцент 54,6-рэ непэ Iоф зышIэрэр.

ГурытымкIэ врачхэм сомэ мин 16-м ехъу, медсестрахэм мини 9-м ехъу кьагъахъэ.

— Аужырэ мээз зэкIэлъыкIохэм бэрэ игугъу тэшIы псауныгъэр кърэуэхъумэгъэным исистемэ игъэкIэжъын, ащ имодернизацие и Программэ.

— Псауныгъэр кърэуэхъумэгъэным икьулыкьу иIофшIэнкIэ лъэныкьо шъхъаIэу щыгъхэм, цыфхэм медицинэ Iэпылэгъу тэрэз ыкIи зэкIэми зэфэдэу ар ягъэгъотыгъэным, сабый псаоу кърэхъурэм ипчъагъэ зыкьегъэIэтыгъэным, дунаим ехыжыкхэрэм къащыгъэкIэгъэным, IээпIэ-профилактическэ учреждениехэм яматериальнэ-техническэ базэ хэхъоныгъэ егъэшIыгъэным такъыфэкIоным, нэмыкI Iофыгъохэри кьыддэхъунхэм фытегъэпсыхъагъ а Программэу 2011 — 2012-рэ ильэсхэм ателътытагъэр.

Псауныгъэр кърэуэхъумэгъэным иучреждении 5-мэ — гъэкIэжъын IофшIэнышхо, учреждении 9-мэ гъэцкIэжъын IофшIэнхэр ащыкIонхэу ащ кьыделътыгъ. ШъхъэкуцI лъын-тфэхэм лъэхъаным диштэу яIээзгъэным, зыгу узыхэрэм, шъобж хьылъэхэр зытецагъэ хъугъэхэм Iэпылэгъу тэрэз ягъэгъотыгъэным, акушерствэмрэ гинекологиемрэкIэ гупчэхэм медицинэ шIэныгъэм кьытырэ амалхэр ащыгъэфедэгъэнхэм пае мы лъэныкьохэмкIэ Iоф зышIэрэ медицинэ учреждениехэм оборудованиеу ящыкIагъэр ягъэгъотыгъэныри Программэм хэт. Ахэм сомэ миллиони 135-рэ апэIудгъэхъащт.

Цыфхэм ящыкIэгъэ медицинэ Iэпылэгъу игъом ыкIи зэкIэми зэфэдэу ягъэгъотыгъэнымкIэ зишIуагъэ кърэкIоштхэм ащыщ «общая врачебная практика» зыфалорэм фэдэхэр зыщылэжъэщтхэ офисипIэу зэхэтэщтхэр. Ахэм анэмыкIэу, IээпIэ-профилактическэ учреждениехэм къащызэлутхыщтых цыфхэм псынIкIэу Iэпылэгъу зыцарагъэгъотынэу щыт отделение 13. Кьоджэ псэупIэхэм хэхъоныгъэ ягъэшIыгъэным фытегъэпсыхъэгъэ федеральнэ программэм ишIуагъэкIэ, 2011 — 2012-рэ ильэсхэм ФАП-хэр ахэм ащыщхэм къащызэлутхыщтых.

ЧыпIэхэмкIэ зэпэблэгъэ муниципальнэ образованиехэм ащыпсэурэ цыфхэм Iэпылэгъу зыцагъотын алъэкIыштыт медицинэ гупчэхэр симэдждэщтIум — Адыгэкъэлэ гупчэ симэдждэщымрэ Кошхъэблэ ЦРБ-мрэ ащызэтэдгъэпсыхъащтых.

— Разыет, кьызэрэд-гурылагъэмкIэ, зэхъокIыныгъабэ кьулыкьум зэрэпсаоу фэхъунэу щыт. Ау джыри зы чIыпIэ кьыхэбгъэщы тшIоигъуагъ. Ар кIэлэцIыкIухэмрэ ныхэмрэ япсауныгъэ кърэуэхъумэгъэным ыльэныкьокIэ шIагъэу щылэр, гухэлъэу шъуилэхэм афэгъэхьыгъэу ары.

— 2011 — 2012-рэ ильэсхэм лъыдгъэкIотэщт акушерскэ-гинекологическэ медицинэ Iэпылэгъоу республикэм щагъотырэм идэгъугъи, ибагъи ахэгъэхъогъэныр. Адыгэ республикэ клиническэ перина-тальнэ гупчэм консультативнэ гупчэ кьышчызэлутхын тыгу хэлъ. Адыгэ республикэ клиническэ кIэлэцIыкIу симэдждэщым оборудованиеу дэгъоу чIэты хъугъэм ишIуагъэкIэ, неонатальнэ хирургием щыдгъэфедэнхэ тэлъэкIы эндоскопии ыкIи эндохирургии амалэу медицинэ шIэныгъэм кьы-тыхэрэр.

КIэлэцIыкIухэмрэ ныхэмрэ япсауныгъэ кърэуэхъумэгъэным епхыгъэ учреждениехэм яматериальнэ-техническэ базэ зыкьегъэIэтыгъэным пэIудгъэхъанэу Программэм кьы-дилътытэрэр миллион 214-рэ мэхъу.

Медицинэ IофышIэхэм, кадрэ дэгъухэм ягъэхъазырыни Программэм чIыпIэ шеубыты. Ахэр уимыIэхэмэ, сыд фэдэ оборудованиеу шIуагъэ кьызэ-рымыхъыштыр гъэнэфагъэ.

Лъэныкьо зэфэшъхъафхэмкIэ лъэбкъушIухэр тшIынхэм иамалхэр Программэм кьетых. ЗэкIэмкIи Программэм игъэцкIэн пэIухъанэу щы-тыр сомэ миллиардрэ миллион 83-рэ. Ащ щыщэу миллион 813,6-р кьызыфатIупщыштыр медицинэ учреждениехэм яматериальнэ-техническэ базэ гъэ-пытэгъэным ыкIи анахь ящыкIэгъэ оборудованиер ахэм ачIэгъэуцогъэным пай. Отраслэм иинформатизацие пэIухъанэу щыт миллион 42-м ехъу, «медико-экономические стандарты» зыфиIорэ шапхъэхэм атэгъу тимединэ учреждениехэм Iоф ашIэными мылкъу гъэнэфагъэ ищыкIагъ, ащ пэIухъанэу щыт сомэ миллион 226,7-рэ фэдиз.

Арышъ, гухэлъыбэ зыдэ-тIыгъ, Iофыгъуабэ тапэ илъ. Ахэм язэшIохынкIэ Iэпылэгъу-шIу кьытфэхъунхэу тызыщы-гугъырэ тилофышIэхэр мэфэкI хьяр техъанхэу сафэлъаIо.

— Шъуигухэлъышлухэр кьыжъудэхъунхэу шъуфэтэлэ, республикэм щыпсэухэрэм ягумэкIыгъохэр нахь макIэ шIыгъэнхэм ыльэныкьокIэ зэхъокIыныгъэшIухэм яшыхъат тыхъунэу тэгъугъэ.

АгъэлъапIэ, фэразэх

ИIэпIэсэныгъэкIэ, цыфыгъэу, гу-кIэгъоу хэлъхэмкIэ идахэ аIоу бэрэ зэхэтхы Мыекъопэ кьэлэ симэдждэщым хирургиемкIэ иотделение ипашъу Бэгъ Альберт.

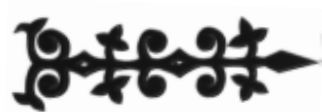
Псауныгъэр кърэуэхъумэгъэным иIа-хьышIоу ащ хишIыхъагъэм къралы-гъоми осэшIу кьыфишIыгъ, тызыхэт ильэсым «Адыгэ Республикэм псауныгъэр кърэуэхъумэгъэнымкIэ изаслуженнэ IофышI» зыфиIорэ щыгъушIэр Альберт кьыфагъэшъошагъ. А тын лъапIэм врачым пшъэдэкIыжъэу иIэр джыри нахь кьызэригъэлъашырэр икьу фэдизэуи ащ кьыгурэIо.

Альберт иIофшIэн тапэкIи гъэхъагъэхэр щышIыхэзэ ильэсыбэрэ цыфхэм ишIуа-гъэ аригъэкIынэу тыфэлъаIо, мэфэкIэу кьэблэгъагъэмкIи тыфэгъушIо.

Тезыхыгъэр Iэшъынэ Аслъан.

Бээхэм язэгъэшлэнрэ шылэныгъэмрэ

«АКТИВЫМ»

ТАМЭМ ЗЫРЕГЪЭУШЬОМБГЪУ

2010 — 2011-рэ илээс еджэгур бээхэр зыщызэрагъэшлэрэ Гупчэу «Активым» шаухыг. Инджылызыбзэм, нэмыцыбзэм, французыбзэм дунэе мэханэу ялэр кыдалытээ, Адыгэ Республикэм ислэпкхэм яныдэльфыбзэхэри игэклотыгъэу щаклх. Адыгабзэм пыщэгъэ клэлэцыклумэ япчъагъэ зэрэххорэм даклоу, дунаим еплыкхэу фырялэм гъэтхэпэ пчэдыжым тыгъэм инбзыйхэм зызэраушъомбгурэм фэдэу хэхьо.

ушэтынхэр птынхэм афэшл псауныгъэ дэгъуи ищыклагъ. Петрова Ольгэ, Ененко Данэ, Орлова Анастасие, Колесникова Анастасие, Ломако Оксанэ зы сыххати зэрэхамынагъэм пае ацлэхэр зэххэм кышырауагъэх, нэпэеплг шлухъафтынхэр афашыгъэх. Шыгъушэ Аидэ ригъэджэр адыгэ клэлэцыклхэми афэгушлуагъэх.

Бастэ Беллэ ятэжъэу Азмэт, Хьупэ Миланэ янэу Фаинэ, нэмыклны-тыхэм кытауагъэри тшлогъэшлэгъоныгъ. Инджылызыбзэр клэлэеджаклэм зэрагъашлээ, шэн-хэбзэ дахэмэ нахышлюу защагъэгъуазэ. Пшысэхэм яджэх, нэнэж-тэтэжхэм дунаим еп-

«Активым» илээси 5—6 зыныбжхэм кыащублагъэу илээс 50-м кхехъугъэхэри щеджэх. Кембридж университетым ипрограммэ тетэу бээхэр зыщызэрагъэшлэрэ гупчэхэм илээс 802-рэ хъугъэу юф ашлэ. Егъэджен-методикэ ыкли тхылъ кыдэгъэ-клын гупчэр зызэхашагъэр илээс 425-м кхехъугъ.

— Дунэе опытыр еджаплэм шытэгъэфедэ, — еЮ «Активым» идиректор шхьалэу Едыдж Мэмэт. — Апшэрэ гъэсэнныгъэ зыгъэгъоты зышлогъохэу, экономикэм, политикэм, культурэм, туризмэм яшылэныгъэ езыпхыгъэхэм джырэ уахътэ инджылызыбзэр нахь кыхыхахы. «Активыр» шлэныгъэ куухэр ялэу кээзыухыгъэмэ хэушхъафыкхыгъэ тхылхэу яттыхэрэр Европэм шагъэфедэнхэ альэкхы. Ащ фэдэ сертификатхэр нэбгыри 110-мэ афэдгъэшшоагъ. Дунэе сессиехэм мыгъэ студенти 10 ахэлэжъэшт — ахэри апшэрэ купэу зыцлэ кьетлуагъэм шыщ хьунхэу афэтэлэ.

Илээсхэр псынклэу лъэклуатэх. «Активыр» кээзыухыгъэ ны-тыхэм яклалэхэм инджылызыбзэр, адыгабзэр, нэмыкыбзэхэр шызэрагъашлэх. «Активыр» унэе еджаплэу шыт.

Илээси 7 — 16 зыныбжхэр еджаплэхэм ачлэсах. Урысыем гъэсэнныгъэмрэ шлэныгъэмрэкхэ и Министерствэ иунашъо кызэрэдилытэу, егъэджен программэр агъэцэкхэным пае клэлэеджаклэм инджылызыбзэр, нэмыцыбзэр, нэмыкхэри аклунхэ пае. Унэе еджаплэм яшлэныгъэ

щыхыгъахорэмэ ежхэм кы-хахыгъэ бээр зэрагъашлэ.

Гъэсэнныгъэм икъежъанл

Гъогъуишлэ илээс еджэгур кээзыухыгъэмэ апае пчыхъээ-хахъэхэр жьоныгъуаклэм ыкли мэкьюогум зэхашагъэх. Джэгуклэхэм клэлэцыклхэм ясэнаушыгъэ кыащэгъэлэгъуагъ. Инджылызыбзэкхэ, адыгабзэкхэ, нэмыкхэмкхэ кыгушылагъэх, усэмэ кыаджагъэх, орэдхэр кылауагъэх. Джэгуклэхэм кыащыхагъэшыгъэх Кьошк Гулээ, Черненко Екатеринэ, Безрыкхэо Дианэ, Оганян Ованес, Петрова Ольгэ, Астахов Алексей, Унэ-

рэкхэо Данэ, Делэкхэо Муратэ, Белонг Борисэ, Уджыхъу Батыйрбий, Падалкэ Аринэ, Янченко Софие, Зуев Дмитрий, Зуев Константин, Нарожная Алинэ, нэмыкхэри.

Олимпиадэхэм шлэныгъэ куухэр кыащэгъэлэгъуагъэх Демидова Екатеринэ, Лылуужу Даниэт, Хьупэ Миланэ, Бастэ Беллэ, Лобанова Валерие, Малхасян Юлие, Афанасьева Анастасие, Кривых Валерие.

«Дышгъэ нэпэеплг» зыфилорэр яшлэныгъэкхэ хэпшыклэу кыахыгъэхэм афагъэшшоагъ. Ахэр: Абасэкхэо Дан, Милик Анна, Лылуужу Дариет, Малхасян Юлие.

Илээс еджэгур сыххат 240-рэ мэхъу. Зы сыххати хэзымынагъэхэм шлухъафтынхэр афашыгъэх. «Активым» идиректо-

лыкхэу фырялэм клэупчлэхээ, зэгъэшлэнхэр ашых. Бастэ Беллэ клэлэгъаджэхэр кышытхъугъэх, гуклэгъу зэрэхэлъыр кыеушы-ххаты илэгъу пшгъэшгъэжыехэм лэпылэгъу зэрафэхурэ шыклэм, гүфэбэныгъэ хэлэу итэтэж зэрэдэгущылэрэм.

Гупчэм бээхэр шызэзыгъэшлагъэхэр Москва, Ленинград хэкум, Налчык, Мыекхуапэ, лэклигъ хэгъэгухэм ащэлэжхэ. Сэнххатэу кыыхахыгъэм рыклэгъожхэрэп. Олимпиадэ джэгунхэр 2014-рэ илээсым Шъачэ шыклоштых. Инджылызыбзэр, нэмыцыбзэр, нэмыкхэри джырэ уахътэ студентмэ зэрагъашлэх. Шлэныгъэ лые зэрэшымылэр яклэлэгъаджэмэ кыарало. «Активыр» ныбжыкхэми лэпылэгъушлу афэху. Гупчэр бзэм изэгъэшлэнклэ клуаплэу шыт.

ЕМТИЛЪ Нурбий.
Сурэтхэр авторым тырихыгъэх.

Зэхэзышагъэхэр:
Адыгэ Республикэм
и Къэралыгъо
Совет — Хасэр,
иминистрэхэм
я Кабинет

Къылзэыгъэкхырэр:
Адыгэ Республикэм
лэпкхэ юфхэмкхэ,
лэклигъ кыэралхэм
ащыпсэурэ тилгэп-
кыэгъухэм адырлэ
зэпхыныгъэхэмкхэ
ыкли кыэбар жьу-
гъэм иамалхэмкхэ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскэр, 236

Редактор
шхьалэр
ДЭРБЭ
ТИМУР

Редактор
шхьалэм иапэрэ
гуадзэр
АУЛБЭ Руслэан

Редактор
шхьалэм
игуадзэр —
пшгъэдэкхыж
зыхырэ
секретары
ХЪУРМЭ Хьусен

Пшгъэдэкхыж
зыхырэ
секретары
НЭПШЭКХУЙ
Заур

Редакциер
зыдэшылэр:
385000,
кх. Мыекхуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шхьалэм
иапэрэ

гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшгъэдэкхыж зы-
хырэ секретары:
52-16-77.

Е-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыххаты-
гъэр:

Урысые Федерацием
хэутын юфхэмкхэ,
телерадиокуэтын-
хэмкхэ ыкли зэлы-
лэсыклэ амалхэмкхэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыплэ гъэлоры-
шлэп, зэраушыххаты-
гъэ номерыр
ПИ №10-3892

Зыщыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кх. Мыекхуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр
4285
Индексхэр
52161
52162
Зак. 1583

Хэутыным
ушыкхэтынэу шыт
уахътэр
Сыххатыр 18.00
Зыщыкхэтынэу
уахътэр
Сыххатыр 18.00

